

CHRISTER NILSSON

UTMÄTNING HOS NÄRINGSIDKARE

EN INTRODUKTION

Innehåll

1	INTRODUKTION	4
1.1	SYFTET MED DENNA REDOGÖRELSE.....	4
2	DE OLIKA FÖRETAGSFÖRMERNA – EN INTRODUKTION	5
2.1	NÅGRA GRUNDLÄGGANDE BEGREPP.....	5
2.1.1	Näringsverksamhet och näringsidkare.....	6
2.1.2	Fysisk och juridisk person.....	6
2.1.3	Lite om bolagsbildning.....	8
2.1.4	Sammanfattning.....	8
2.1.5	Lite allmänt om bolag och bildning av bolag.....	9
2.2	ENSKILD FIRMA (NÄRINGSIDKARE).....	11
2.2.1	Sammanfattning.....	11
2.2.2	Vad är en enskild firma	12
2.2.3	Firmateckningsrätt.....	12
2.2.4	Betalningsansvar.....	13
2.2.5	Upplösning av enskild firma	13
2.3	ENKELT BOLAG.....	14
2.3.1	Sammanfattning.....	14
2.3.2	Vad är ett enkelt bolag	15
2.3.3	Firmateckningsrätt.....	15
2.3.4	Betalningsansvar.....	15
2.3.5	Upplösning av enkelt bolag.....	16
2.4	HANDELSBOLAG.....	17
2.4.1	Sammanfattning handels- och kommanditbolag.....	17
2.4.2	Vad är ett handelsbolag	18
2.4.3	Hur bildas ett handelsbolag	18
2.4.4	Firmateckningsrätt.....	19
2.4.5	Betalningsansvar.....	20
2.4.6	Upplösning av handelsbolag	21
2.5	KOMMANDITBOLAG	22
2.5.1	Vad är ett kommanditbolag	22
2.5.2	Bolagsavtal.....	23
2.5.3	Firmateckningsrätt.....	23
2.5.4	Betalningsansvar.....	23
2.5.5	Upplösning av kommanditbolag.....	24
2.6	AKTIEBOLAG	25
2.6.1	Sammanfattning.....	25
2.6.2	Lite allmänt om aktiebolag.....	26
2.6.3	Aktieägaravtal och bolagsordning i stället för bolagsavtal	29
2.6.4	Firmateckningsrätt.....	29
2.6.5	Betalningsansvar.....	30
2.6.6	Upplösning av aktiebolag.....	31
3	FÖRENINGAR	32
3.1.1	Sammanfattning.....	32
3.1.2	Ekonomiska föreningar	33
3.1.3	Ideella föreningar.....	34
4	TABLÅ – FÖRETAGSFÖRMER – EN ÖVERSIKT	36
5	BOKFÖRINGSMATERIAL SOM VISAR TILLGÅNGAR	37

5.1.1	Sammanfattning.....	37
5.1.2	Bokföringsmaterialet – en källa att söka i för att hitta tillgångar.....	38
5.1.3	Balansräkningen - tillgångarna	38
5.1.4	Anläggningsregistret eller inventarielistan.....	39
5.1.5	Kundfordringar och kundreskontran.....	40
6	BILDEXEMPEL - BOKFÖRINGSMATERIALET	42
6.1	BILD 01 – BALANSRÄKNINGENS TILLGÅNGSSIDA	42
6.2	BILD 02 – BALANSRÄKNINGEN – FÖRENKLAT ÅRSBOKSLUT	43
6.3	BILD 03 – BALANSRÄKNINGEN – ETT PRAKTISKT EXEMPEL.....	44
6.4	BILD 04 – EXEMPEL PÅ ETT ANLÄGGNINGSREGISTER	45
6.5	BILD 05 – EXEMPEL PÅ EN KUNDRESKONTRA/ FAKTURALISTA	46
7	VERKSTÄLLIGHET - UTMÄTNING MOT NÄRINGSIDKARE	47
7.1	INLEDNING	47
7.2	UTMÄTNINGSORDNINGEN OCH UTREDNINGSARBETET	49
7.3	BENEFICIUM	63
7.3.1	Lite allmänt om beneficium.....	63
7.3.2	Arbetsredskap.....	64
7.3.3	Bankmedel och kundfordringar samt fondandelar	66
7.3.4	Bostadsrätt och hyresrätt	68
7.4	FÖRETAGSHYPOTEK	69
7.4.1	Lite om företagshypotek	69
7.4.2	Egendom som ingår i företagshypoteket	74
7.4.3	Företagshypoteket vid utmätning	76
7.4.4	Företagsinteckningen vid utmätning	78
7.5	LITE OM SEPARATIONSRÄTT	79
7.5.1	Kommission.....	79
7.5.2	Redovisningsmedel.....	80
7.5.3	Retentionsrätten	81
8	EN SAKRÄTTSLIG ÖVERSIKT I KORTHET	82
9	UTMÄTNING AV EGENDOM – NÅGRA EXEMPEL	83
9.1.1	Kundfordringar	85
9.1.2	Exempel – bilaga till utmättningsbeslut avseende kundfordran	86
9.1.3	Exempel – förbudsmeddelande till sekundogäldenären	87
9.1.4	Rörelselokal – hyresrätt och bostadsrätt.....	88
9.1.5	Aktier i kupongbolag	89
10	UPPSKOV MED AVBETALNING	90
10.1.1	Grafisk bild – uppskov med avbetalningsplan.....	91
11	PRAKTIKFALL.....	92
11.1.1	Praktikfall 1 – Enskild näringsidkare.....	92
11.1.2	Förslag till lösning – praktikfall 1.....	93
11.1.3	Praktikfall 2 – Enskild näringsverksamhet.....	94
11.1.4	Förslag till lösning – praktikfall 2.....	95
11.1.5	Praktikfall 3 – Restaurangrörelse enskild firma.....	96
11.1.6	Förslag till lösning – praktikfall 3.....	97
11.1.7	Praktikfall 4 – Aktiebolag.....	98
11.1.8	Förslag till lösning - praktikfall 4	99
12	LAGAR.....	100
13	OFFENTLIGT TRYCK.....	100
14	RÄTTSFALL	101
15	LITTERATUR.....	103
16	HEMSIDOR (INTERNET)	105

1 **Introduktion**

1.1 **Syftet med denna redogörelse**

Syftet med denna framställning är att översiktligt redogöra för hur Kronofogdemyndigheten (Kronofogden) kan utföra sitt arbete när det gäller att verkställa utmätningssmål mot näringsidkare. Detta arbete beskrivs utifrån det arbetsschema som myndigheten angett i sin processkartläggning när det gäller *att utreda* om det finns tillgångar att utmäta och **verkställa** en utmätning. Redogörelsen belyser de rättsliga reglerna men innehåller också praktikfall och konkreta exempel som är vanligt förekommande i verkställigheten av utmätningssmål mot just näringsidkare.

Framställningen inleds med en allmän och översiktlig beskrivning över de olika företagsformerna som en näringsverksamhet kan bedrivas utifrån. Företagsformerna beskrivs utifrån Kronofogdens perspektiv när det gäller att verkställa utmätningssmål mot näringsidkare. Detta är bara en av flera uppgifter som Kronofogden har inom sitt arbetsområde.

Avsikten med den här framställningen är främst att allmänt beskriva Kronofogdens arbete då utmätning ska göras hos näringsidkare. Men materialet ska också kunna användas som en lathund i det praktiska arbetet med att verkställa utmätning hos näringsidkare.

Jag vill passa på och tacka kronofogden Per Näslund för hans kloka och värdefulla synpunkter på innehållet i denna framställning och för de diskussioner som vi haft om de praktikfall som finns med i materialet. Dessutom vill jag tacka skatterevisorn Bo Lundblad för att jag fått ta del av hans sakliga och praktiska synpunkter om hur man hittar tillgångar i det bokföringsmaterial som finns hos en näringsidkare.

Om du som läsare har några synpunkter på innehållet är jag ytterst tacksam om du framför dem till mig. Får jag ta del av dina synpunkter kan materialet kanske på något sätt vidareutvecklas. Du når mig säkrast genom min e-postadress christer@christer.net

2 De olika företagsformerna – en introduktion

2.1 Några grundläggande begrepp

Några begrepp

Sammanfattning – några viktiga begrepp och dess betydelse

Näringsverksamhet

- Med näringsverksamhet avses följande:
 - en ekonomisk verksamhet som bedrivs yrkesmässigt
 - att verksamheten ska bedrivas på ett yrkesmässigt sätt menas att det i verksamheten genomförs flera affärshändelser som inte endast är tillfälliga.

Några krav för att kunna bedriva näringsverksamhet

- För att kunna bedriva näringsverksamhet krävs det i princip följande:
 - man ska vara myndig.
 - inte vara försatt i konkurs.
 - inte ha näringsförbud.

Näringsidkare

- En fysisk eller juridisk person som bedriver yrkesmässig näringsverksamhet är näringsidkare.
- I enskild firma är det ägaren som är näringsidkare.

Fysisk person

- Alla människor är från födseln fysiska personer som kan ha rättigheter och skyldigheter.

Juridisk person

- Enligt rättsordningen kan det bildas en organisation som kan ha rättigheter och skyldigheter. Detta är en rättslig konstruktion som kallas för juridisk person.
- En juridisk person kan ingå avtal och uppträda som part inför domstolar och myndigheter.
- Den juridiska personen kan ha tillgångar och skulder.

Noterat:

Ibland anges det att en yrkesmässig näringsverksamhet ska ha ett vinstsyfte. Detta rekvisit avser ett skattemässigt rörelsebegrepp och är inte ett krav för bildande av bolag. (Nial, Håkan, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4:e uppl. 2008 s. 77).

2.1.1 *Näringsverksamhet och näringsidkare*

Med **näringsverksamhet** avses en ekonomisk verksamhet som drivs yrkesmässigt och har som syfte att ge vinst. Näringsverksamheten kan bedrivas under olika företagsformer och de vanligaste är enskild firma, enkelt bolag, handelsbolag, kommanditbolag och aktiebolag. Att verksamheten ska ha ett vinstsyfte är egentligen en definition för rörelsebegreppet inom skatterätten och det är inte ett krav för att kunna bilda ett bolag som ska bedriva yrkesmässig näringsverksamhet. (Nial, Håkan, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4:e uppl. 2007 s. 77).

Näringsidkare kallas den som bedriver yrkesmässig näringsverksamhet med ett vinstsyfte. Att näringsverksamheten ska bedrivas på ett yrkesmässigt sätt menas att det i verksamheten görs flera affärshändelser som inte bara är tillfälliga.

I Sverige råder det näringsfrihet och i princip är det fritt för var och en att välja den företagsform som man tycker är bäst för den aktuella näringsverksamheten. Det finns dock vissa generella krav som den som ska bedriva näringsverksamhet måste uppfylla. Den som ska bedriva näringsverksamhet måste i princip vara myndig och inte vara försatt i konkurs eller ha näringsförbud. Under vissa omständigheter kan en omyndig driva rörelse.

HBL 2:27, KonkL 6:1.

Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – en lärobok, 5 uppl. s. 20-21.

2.1.2 *Fysisk och juridisk person*

Fysisk person är alla människor från födseln och när personen är myndig kan denne normalt ingå avtal, som kan bestå av en affärsuppgörelse eller uppträda som part inför en domstol eller myndighet. När en människa blir 18 år då blir han eller hon också myndig och får först då också full rättslig handlingsförmåga.

Juridisk person är en rättslig konstruktion, en organisation (rättssubjekt) som enligt rättsordningen kan ha egna rättigheter och skyldigheter. Precis som fysiska personer kan juridiska personer ingå avtal och uppträda som part inför domstolar och myndigheter och de kan ha tillgångar och skulder.

Bakom en juridisk person finns det alltid en människa som företräder den juridiska personen. Detta gäller även när en juridisk person är en av bildarna till en juridisk person. De juridiska personerna som är mest vanliga inom *privaträtten* är handelsbolag, kommanditbolag, aktiebolag samt ekonomiska och ideella föreningar. Vissa av dessa får rättslig handlingsförmåga först när de registrerats i ett offentligt register. Aktiebolagsregistret och handelsregistret är offentliga register som finns hos Bolagsverket.

2.1.3 Lite om bolagsbildning

2.1.4 Sammanfattning

Lite om bolag

Sammanfattning – Lite om bolag och bolagsbildning

Bolag

- Bolag är en sammanslutning av fysiska eller juridiska personer eller en kombination av dessa personer
- Bildarna av bolaget har ett syfte som de tillsammans försöker uppnå genom bolagets verksamhet.
- Bildarna av bolaget förbinder sig att på något sätt medverka i den verksamhet som bolaget bedriver.
- En viktig faktor som skiljer bolag från föreningar är att bolag anses vara slutna organisationer medan föreningar är öppna sammanslutningar.

Bolagsavtal/ Stiftelseurkund

- Ett bolag bildas genom att några personer kommer överens om att de tillsammans ska bilda ett bolag eller i bolag bedriva näringsverksamhet.
- Med undantag för aktiebolag kan avtalet om att bilda bolag vara muntligt men det kan också utformas i ett skriftligt dokument.
- Bildarna till ett aktiebolag kallas för stiftare. Dessa måste upprätta en stiftelseurkund, som är ett skriftligt dokument. Dokumentet ska ha ett visst innehåll.

Handelsbolag och Kommanditbolag

- För att bilda ett handels- eller kommanditbolag krävs det mins två personer. Dessa kallas för delägare eller bolagsmän. Deras överenskommelse om att bilda bolag kallas för bolagsavtal eller kompanjonavtal. Se även 2.4 och 2.5.

Aktiebolag

- Stiftare till ett aktiebolag kan fysiska och juridiska personer vara men det räcker att ha en av dessa personer som stiftare.
- Ett aktiebolag är bildat då aktiekapitalet är betalt och stiftelseurkunden underskriven av stiftarna.
- Juridisk person blir aktiebolaget först när det registrerats i aktiebolagsregistret.

2.1.5 *Lite allmänt om bolag och bildning av bolag*

Ett bolag består i grunden oftast av en sammanslutning av fysiska personer men kan också bestå av juridiska personer. Att bilda ett bolag är helt enkelt en överenskommelse mellan enbart fysiska eller juridiska personer eller en kombination av dessa personer om att bilda ett bolag eller att i bolag bedriva näringsverksamhet. Vad som menas med bolag finns inte närmare anggett i någon lagtext. I doktrinen har bolag preciserats utifrån flera rekvisit. Det som är grundläggande för ett bolag är följande:

- rättsförhållandet mellan delägarna/bolagsmännen ska grunda sig på ett avtal,
- bolagsmännen ska ha ett syfte med verksamheten och ett gemensamt mål som de tillsammans ska försöka uppnå. Det kan handla om att bedriva en verksamhet av ekonomisk karaktär som syftar till att generar vinst som bolagsmännen sedan kan fördela sig emellan.
- bolagsmännen ska på något sätt vara förpliktade att verka för detta ändamål. Ofta är det en summa pengar som ska tillskjutas – en kapitalinsats – men kan också vara egendom som har ett ekonomisk värde. I vissa bolag behöver bolagsmännen endast bidra med en arbetsinsats. Ska det bildas ett aktiebolag måste bildarna tillskjuta ett kapitalbelopp och det gör de genom att köpa ett antal aktier för en summa pengar. Under vissa förutsättningar kan betalningen för aktierna ske med egendom som har ett ekonomisk värde i stället för pengar. Den egendom som tillförs aktiebolaget som betalning för aktierna kallas för apportegendom.
- ett bolag anses vara en sluten organisation eftersom en ny delägare inte kan tas in i ett bolag utan att de befintliga delägarna ger sitt samtycke till detta.

Det krävs minst två bolagsmän för att bilda ett handelsbolag eller kommanditbolag. Ett aktiebolag kan bildas av flera personer men aktiebolagslagen tillåter att en person (fysisk eller juridisk person) äger samtliga aktier i ett aktiebolag, s.k. enmansbolag eller fåmansbolag. Ett europabolag kan dock bildas endast av juridiska personer.

Enligt aktiebolagslagen kallas de personer (eller en person) som vill bilda ett aktiebolag för stiftarna. Stiftarna måste upprätta ett dokument som kallas för stiftelseurkund och när aktiekapitalet betalats (kan också vara apportegendom) och samtliga stiftare skrivit under denna handling är bolaget bildat. Om det endast är en person som är stiftare krävs det bara en underskrift av denna person. Juridisk person blir aktiebolaget först när det registrerats i aktiebolagsregistret som finns hos Bolagsverket.

Stiftelseurkunden ska inte förväxlas med det som brukar kallas för aktieägaravtal, vilket är en frivillig överenskommelse mellan aktieägarna eller några aktieägare som bygger helt på avtalsrättens regler och är inte reglerad i aktiebolagslagen.

Även om det inte behövs en skriftlig överenskommelse om att bilda handelsbolag eller kommanditbolag är det mest vanligt att delägarna/bolagsmännen upprättar ett skriftligt avtal sig emellan. I samband med att ett bolag bildas är det bra om parterna skriftligen reglerar vad som ska gälla dem emellan i olika förvaltningsfrågor så att framtida tvister kan undvikas. Denna form av avtal brukar kallas för bolagsavtal eller kompanjonavtal. Handels- och kommanditbolag blir det först när bolagsförhållandet registrerats i handelsregistret som finns hos Bolagsverket. I samma stund som bolagsförhållandet registreras i handelsregistret blir det också en juridisk person.

ABL 2:1, 2:4, 2:22 och 2:24

HBL 1:1 st. 1.

HRL 1-2 §§.

Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – en lärobok, 5 uppl. s. 18 och 60 ff.

Nial. Håkan, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4 uppl. 2007 s 80 ff.

2.2 *Enskild firma (näringsidkare)*

2.2.1 *Sammanfattning*

Enskild firma

Sammanfattning om enskild firma - näringsverksamhet

Ägare	<ul style="list-style-type: none">• Endast en fysisk person, (privatperson). Enskild firma är inte juridisk person.
Firmateckningsrätt	<ul style="list-style-type: none">• Ägaren.• En annan person kan dock företräda ägaren om denne lämnat fullmakt enligt allmänna avtalsregler.
Betalningsansvar	<ul style="list-style-type: none">• Ägaren har ett personligt betalningsansvar med alla sina tillgångar för samtliga skulder.
Registrering i handelsregistret	<ul style="list-style-type: none">• Vanligtvis behöver inte en enskild näringsidkare registrera sitt företag (firma) i handelsregistret som finns hos Bolagsverket.• Registrering kan göras om så önskas.• Om firman räknas som ett stort företag krävs det registrering.
Registrering hos skatteverket	<ul style="list-style-type: none">• Enskilda firmor ska till Skatteverket göra en skatte- och avgiftsanmälan.• Registrering kan ske för F-skatt, arbetsgivaravgifter och mervärdeskatt (moms).
Bokföring	<ul style="list-style-type: none">• Alla enskilda näringsidkare är bokföringsskyldiga.• Årsbokslut ska upprättas.• Se även avsnitt 4.
Beneficium vid utmätning	<ul style="list-style-type: none">• Innan utmätning sker ska det normalt göras en bedömning om egendom ska undantas från utmätning, s.k. beneficiumbedömning.• Se även avsnitt 6.3.
Företagshypotek	<ul style="list-style-type: none">• Företagshypotek kan ha ställts som säkerhet för borgenärsfordringsanspråk.• Se även avsnitt 6.4.
Avslutas/Upphör	<ul style="list-style-type: none">• Enskild firma avslutas normalt inte genom likvidation.

2.2.2 *Vad är en enskild firma*

När vi i allmänhet talar om enskild firma menar vi egentligen en fysisk person – privatperson – som under sitt namn eller särskilt firmanamn driver näringsverksamhet. I denna framställning används begreppet - enskild firma - med den här angivna betydelsen.

Ägare och bildare till en enskild firma kan endast en fysisk person vara. Denna person benämns också som enskild näringsidkare. Den enskilda firman är inte en juridisk person.

Vanligtvis behöver inte den enskilda firman registreras i handelsregistret, som finns hos Bolagsverket. Även när det inte finns ett krav om att den enskilda firman ska registreras i handelsregistret kan man frivilligt få den registrerad i detta register. Ett sätt att få ett firmanamn skyddat är att registrera detta i handelsregistret.

Om den enskilda firman uppfyller kravet för att anses vara ett större företag måste den registreras i handelsregistret. För att en firma ska anses utgöra ett större företag ska vissa kriterier vara uppfyllda. Dessa rekvisit tas inte upp i denna översikt utan jag får hänvisa till det källmaterial som lämnas nedan.

En fysisk person som bedriver näringsverksamhet är bokföringsskyldig och ska, med hänsyn till den verksamhet som ska utövas, hos Skatteverket göra en anmälan om registrering för F-skatt, arbetsgivareavgifter och mervärdesskatt (moms). Se även 4.1.2.

2.2.3 *Firmateckningsrätt*

I den enskilda firman är det privatpersonen – den enskilde näringsidkaren - som är part och har ett personligt ansvar för de avtal och skyldigheter som den enskilda firman tar på sig. Privatpersonen behöver inte personligen medverka i alla partsförhållanden utan kan lämna något slag av fullmakt till någon annan (fysisk eller juridisk person) som får i uppdrag att företräda denne. Är näringsidkaren registrerad i handelsregistret kan denne lämna en speciell fullmakt som kallas för prokura. Den person som fått i uppdrag att företräda näringsidkaren kallas för prokurist. En prokurist kan företräda sin huvudman inför domstolar och myndigheter endast om denne kan uppvisa en skriftlig prokura. En prokura får registreras i handelsregistret under näringsidkarens firma och registret ska då innehålla prokuristens namn och personnummer samt dennes postadress.

2.2.4 *Betalningsansvar*

Den enskilda firman är inte en juridisk person som självständigt kan ha tillgångar och skulder skilt från den privatperson som bedriver den enskilda näringsverksamheten. Privatpersonen svarar med sina samtliga tillgångar för de skulder som uppkommer i den enskilda firman.

2.2.5 *Upplösning av enskild firma*

En enskild firma avlutas eller upplöses normalt inte genom likvidation. Även om firman inte bedriver någon verksamhet kan den finnas kvar i handelsregistret hos Bolagsverket. Det kan bero på att den enskilde näringsidkaren vill ha kvar skyddet för sitt firmanamn, för att senare kunna använda det i en ny näringsverksamhet. Normalt bör man dock avregistrera den enskilda firman i handelsregistret.

Om den enskilda firman upphört med sin verksamhet bör en avregistrering göras hos Skatteverket för den anmälan om skatt och avgifter som tidigare lämnats.

Den enskilda firman kan förstås upplösas om ägaren blir försatt i konkurs eftersom denne inte kan bedriva näringsverksamhet under den tid som konkursen pågår. (KonkL 6:1). När konkursen har avslutats kan ägaren åter bedriva näringsverksamhet om denne inte fått näringsförbud.

BfL 2:6, 6:1 och 6:3.

HRL 1-2 §§ samt 6 §.

ProkuraL 1 §.

Lundén, Björn, Enskild firma, 16 uppl. 2008 s. 23 – 30, 54 – 55, 63 – 64.

Lundén, Björn - Smittberg, Ann-Britt, Bokföring, praktisk handbok med konteringsexempel, 14:e uppl. 2008 s. 34, 47 – 52.

Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – en lärobok, 5 uppl. s. 81.

2.3 *Enkelt bolag*

2.3.1 *Sammanfattning*

Enkelt bolag

Sammanfattning – några viktiga begrepp och dess betydelse

Enkelt bolag

- Bildas av två eller flera personer. Personerna kan vara såväl fysiska som juridiska. Enkelt bolag är inte en juridisk person.
- Bolaget kan inte registreras i handelsregistret.
- Bolagsmännen kan och ska i vissa fall då bolaget driver näringsverksamhet registreras i handelsregistret.

Firmateckningsrätt

- Det enkla bolaget har inte någon företrädare för bolaget.
- Varje bolagsman företräder endast sig själv.

Betalningsansvar

- En bolagsman ansvarar endast för de förpliktelser som denne varit med och avtalat om.
- Har flera bolagsmän medverkat som part i ett avtal har de ett solidariskt ansvar gentemot motparten för de åtaganden som de utfäst sig att utföra enligt avtalet.

Upplösning

- Normalt ska ett enkelt bolag upplösas genom likvidation.
- Om en bolagsman försätts i konkurs eller avlider ska bolaget likvideras.

2.3.2 *Vad är ett enkelt bolag*

Att bilda ett enkelt bolag går till på det viset, att två eller flera personer (kan vara fysiska eller juridiska personer eller en kombination av dessa) avtalar om att bedriva verksamhet i bolag som inte är handelsbolag. Ett enkelt bolag är inte en juridisk person och behöver inte registreras i handelsregistret. Ska bolaget bedriva näringsverksamhet och är verksamheten av sådan storlek att bolagsmännen är skyldiga att upprätta årsredovisning ska bolagsmännen registreras i handelsregistret. Lägg märke till att registreringskyldigheten gäller för bolagsmännen och inte bolaget.

Bolagsmännens syfte med att ha ett enkelt bolag är att de vill samverka för att nå ett bestämt mål. Verksamheten kan ske i mindre skala eller i ett större sammanhang. I större sammanhang kan enkla bolag bildas såsom ett konsortium som Öresundsbrokonsortiet. Verksamheten i ett enkelt bolag kan också vara av det mindre slaget som när några personer var för sig betalar några hundralappar i veckan till en gemensam insats i ett spelbolag. På en arbetsplats är det inte ovanligt att några personer bildar ett tipsbolag och denna verksamhet utövas då i ett enkelt bolag.

2.3.3 *Firmateckningsrätt*

I det enkla bolaget finns det inte någon ställföreträdare för bolaget utan varje bolagsman företräder endast sig själv. Den som vill ingå avtal med det enkla bolaget ska se till att samtliga bolagsmän deltar i avtalet. Bolagsmännen ansvarar då också solidariskt för de prestationer som de utfäst sig att utföra enligt avtalet.

2.3.4 *Betalningsansvar*

Som tidigare nämnts är enkla bolag inte någon juridisk person och därför svarar varje bolagsman endast för de förpliktelser som denne varit med att avtala om. Har flera bolagsmän medverkat i avtalet blir det solidariskt ansvariga för de åtaganden som omfattas av avtalet.

2.3.5 *Upplösning av enkelt bolag*

I praktiken upplöses ett enkelt bolag genom att dess verksamhet avstannar helt, även om det enligt lagen normalt ska upplösas genom likvidation. I regel ska ett enkelt bolag likvideras om en bolagsman försätts i konkurs eller avlider. Det enkla bolaget kan inte försättas i konkurs eftersom det inte är ett självständigt rättssubjekt.

HBL 1:3-4.

HRL 1-2 §§.

Hemström, Carl, Bolag – Föreningar – Stiftelser – En introduktion, 6 uppl. 2007

Johansson, Svante, Associationsrätten – En introduktion, 3 uppl. 2007

Nial. Håkan, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4 uppl. 2007.

Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – en lärobok, 5 uppl. 2006.

2.4 Handelsbolag

2.4.1 Sammanfattning handels- och kommanditbolag

Handelsbolag & Kommanditbolag

Sammanfattning om handelsbolag och kommanditbolag

Bildare och ägare

- Minst två bolagsmän som är fysiska eller juridiska personer. De har kommit överens om att de tillsammans ska bedriva näringsverksamhet i bolag.
- Status som handelsbolag eller kommanditbolag får de först när de registrerats i handelsregistret.
- Juridiska personer blir bolagen vid den tidpunkt då de registreras i handelsregistret.
-

Betalningsansvar – Handelsbolag

- Bolagsmännen har ett primärt och solidariskt ansvar för bolagets skulder och förpliktelser.

Särskilt för kommanditbolag

- Ett kommanditbolag är en variant av handelsbolag.
- Det som främst skiljer mellan bolagen är att i ett kommanditbolag finns det bolagsmän som har ett begränsat ansvar för bolagets förpliktelser. Dessa bolagsmän kallas för kommanditdelägare och de ansvarar endast med den insats som det utfäst sig att sätta in i bolaget.
- I ett kommanditbolag måste det finnas minst en bolagsman som är komplementär. Komplementären har ett personligt - primärt och solidariskt - ansvar för bolagets förpliktelser.

Firmateckningsrätt - Handelsbolag

- Bolagsmännen om de inte bestämt annat i sitt bolagsavtal.
- En annan person kan dock företräda bolaget om denne har något slag av fullmakt. Prokura är en särskild fullmakt, se även avsnitt 2.4.4..

Firmateckningsrätt - Kommanditbolag

- I kommanditbolaget är det endast komplementären som företräder bolaget. En kommanditdelägare har inte firmateckningsrätt för bolaget men kan få det genom fullmakt av något slag. Prokurafullmakt se 2.4. 4.

Avslutas/Upphör

- Bolagen upplöses normalt genom likvidation.

2.4.2 *Vad är ett handelsbolag*

Ett handelsbolag är en juridisk person som måste ha minst två delägare – bolagsmän. Fysiska och juridiska personer kan vara bolagsmän i ett handelsbolag. Ett handelsbolag är ett självständigt rättssubjekt som kan ha både rättigheter och skyldigheter och vara part i olika avtalsförhållanden. Bolaget kan också ha tillgångar och skulder och föra talan inför domstolar och myndigheter.

2.4.3 *Hur bildas ett handelsbolag*

Ett handelsbolag bildas genom att två eller flera personer i ett avtal bestämmer att de tillsammans ska bedriva näringsverksamhet i bolag. Avtalet kan ingås helt formlost men vanligtvis befäster bolagsmännen sin överenskommelse i ett dokument som brukas kallas för bolagsavtal eller kompanjonavtal. Bolagsmännen brukar upprätta ett skriftligt avtal för att undvika framtida tvister om hur bolaget ska förvaltas. Har bolagsmännen inte avtalat om hur förvaltningen av handelsbolaget ska skötas gäller det som anges i lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

I ett bolagsavtal anger bolagsmännen de mål som de vill uppnå tillsammans och den typ av näringsverksamhet som bolaget ska bedriva. Det förutsätts att bolagsmännen var för sig i någon form är delaktiga i bolagets verksamhet så de på något sätt verkar för bolagets ändamål. Bolagsmännens syfte med bolagsverksamheten är oftast att den ska ge dem en viss ekonomisk vinst. Den prestation som varje bolagsman ska bidra med för att denne ska anses ha medverkat till bolagsändamålet behöver inte vara särskilt omfattande. Det kan ske på flera sätt och ett kan vara att en bolagsman tillskjuter en större eller mindre summa pengar, en kapitalinsats men prestationen kan också bestå av en arbetsinsats. Bolagsmannens bidrag i verksamheten måste i någon form vara en insats som är bestående under en längre tid. Om en bolagsman får del av en vinst som ett bolag genererat utan att denne på något sätt bidragit med en prestation i bolagets verksamhet, får det närmast anses som att bolagsmannen fått vinstandelen i gåva.

För att ett bolag ska få status som handelsbolag måste det registreras i handelsregistret som finns hos Bolagsverket. Det är först när bolaget registrerats i handelsregistret som det blir ett handelsbolag och det är också vid denna tidpunkt som bolaget blir en juridisk person. Innan bolaget registrerats i handelsregistret är det närmast ett enkelt bolag. Handelsbolaget måste registrera ett firmanamn där ordet handelsbolag ingår och av handelsregistret ska det framgå att bolaget är ett handelsbolag.

2.4.4 *Firmateckningsrätt*

För utomstående är det viktigt att veta vem som har rätt att företräda ett handelsbolag eftersom det är en juridisk person som bl.a. kan delta som part i olika affärsuppgörelser. Om bolagsmännen inte avtalat annat och bolaget inte är i likvidation så företräder var och en av bolagsmännen handelsbolaget. Varje bolagsman är då behörig att ensam företräda bolaget. (HBL 2:17). Den här i lagen angivna firmateckningsrätten kan bolagsmännen ändra på eftersom lagen i detta fall inte är tvingande. Finns det många delägare i ett handelsbolag är det inte ovanligt att bolagsmännen genom ett avtal ger en bolagsman rätt att ensam företräda bolaget. I bland förekommer det att bolagsmännen avtalar om att två av dem ska gemensamt företräda bolaget, s.k. kollektiv firmateckningsrätt. I en anmälan till handelsregistret ska bolagsmännen ange de bolagsmän som är behöriga att företräda handelsbolaget. Att det framgår av handelsregistret vem som är behörig att företräda handelsbolaget får en särskild rättsverkan för tredje man. En utomstående från bolaget, en tredje man ska kunna presumera och räkna med att det som har registrerats i handelsregistret motsvaras av det verkliga förhållandet.

Ett handelsbolag kan även företrädas av en person som fått behörigheten att göra detta genom en fullmakt av något slag. Fullmakten ska ha lämnats av en bolagsman som är behörig och är det en prokurafullmakt måste den lämnas av samtliga bolagsmän i handelsbolaget.

Prokura är en speciell typ av fullmakt vars behörighet är reglerad i en särskild lag, prokuralagen. Den som fått en prokurafullmakt kallas för prokurist och fullmakten omfattar inte överlåtelse av bolagets fasta egendom om det inte särskilt anges. För att prokuristen ska kunna företräda bolaget inför domstolar och myndigheter måste prokurafullmakten vara skriftlig. Prokuran kan registreras i handelsregistret men det är inte nödvändigt. Att en prokurist registreras i handelsregistret får dock rättsverkan mot tredje man eftersom registreringen ger en viss garanti för att prokuristen har en verklig rätt att företräda handelsbolaget.

2.4.5 *Betalningsansvar*

Handelsbolaget som är en juridisk person svarar med sina tillgångar för de skulder som finns i bolaget. Även om bolaget har egna tillgångar kan den egendom som endast tillhör bolagsmannen tas i anspråk för bolagets skulder. En bolagsman har ett primärt och solidariskt betalningsansvar för bolagets skulder, (HBL 2:20). Detta innebär att bolagets borgenärer kan fritt välja att få ut sin fordran från bolaget eller den enskilde bolagsmannen. Vanligtvis krävs både bolaget och bolagsmännen gemensamt. Betalar dessa sedan inte frivilligt kan en borgenär hos Kronofogden begära utmätning hos bolaget och den enskilde bolagsmannen för sin fordran. En borgenär som vill ha till stånd en utmätning måste först få utfärdat en exekutionstitel som innehåller en betalningsförpliktelse för såväl bolaget som den enskilde bolagsmannen. Exekutionstiteln kan vara ett betalningsföreläggande eller en dom som innehåller ett beslut om att bolagsmannen och bolaget ska till borgenären betala en viss summa pengar. För bolagets skatter kan skatteverket med stöd av 12 kap 8 a § skattebetalningslagen besluta direkt om att bolagsmännen ska betala dessa skatter. Skatteverkets beslut är en exekutionstitel.

2.4.6 *Upplösning av handelsbolag*

I princip ska handelsbolaget upplösa genom likvidation. Ett handelsbolag ska normalt likvideras då

- samtliga bolagsmän beslutar om likvidation,
- bolagsman säger upp bolagsavtalet,
- bolagsman avlider,
- bolagsman blir försatt i konkurs,
- det endast finns en bolagsman kvar i bolaget.

Ett handelsbolag kan också upplösas genom att det försätts i konkurs på egen begäran eller på ansökan från någon av bolagets fordringsägare.

Om samtliga bolagsmän/delägare har avregistrerat sig från handelsregistret får det till följd att bolaget ska anses vara upplöst. Utmätning kan då inte ske mot bolaget även om borgenären har en exekutionstitel mot bolaget. Skulle det på något sätt framgå att bolaget har tillgångar får borgenären föra talan om likvidationsåtgärder.

(HBL 2:45, NJA 1997 s. 190 samt Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – en lärobok, 5 uppl. 2006 s. 86 ff och Nial. Håkan, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4 uppl. 2007 s 80 ff).

Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Handelsregisterlag (1974:157).

Prokuralag (1974:158).

Skattebetalningslag (1997:483).

Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – en lärobok, 5 uppl. s. 18 och 60 ff.

Nial. Håkan, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4 uppl. 2007 s 80 ff.

Kronofogden, Utmätning, utgåva 5 s. 173

2.5 Kommanditbolag

2.5.1 Vad är ett kommanditbolag

De civilrättsliga reglerna för kommanditbolag finns i lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag. Ett kommanditbolag är en variant av ett handelsbolag och ett bolagsförhållande där två eller flera bolagsmän gemensamt bedriver näringsverksamhet. Det som särskilt skiljer kommanditbolaget från handelsbolaget är bolagsmännens ansvar för bolagets förbindelser. I handelsbolaget har samtliga bolagsmän ett personligt ansvar men i ett kommanditbolag kan en eller flera bolagsmän ha ett begränsat ansvar, som motsvaras av deras insats i bolaget. Minst en av bolagsmännen måste dock ha ett solidariskt ansvar för bolagets förpliktelser. De bolagsmän som har det personliga ansvaret i ett kommanditbolag kallas för komplementärer och de bolagsmän som har ett begränsat ansvar kallas för kommanditdelägare. Som tidigare nämnts ansvarar en kommanditdelägare för bolagets förbindelser enbart med den insats som denne utfäst sig att tillföra bolaget. Den insats som en kommanditdelägare ska tillföra bolaget kan vara pengar men också egendom som har ett visst värde. Det som tillförs bolaget måste ha ett ekonomiskt värde. Vem som är kommanditdelägare och hur stor deras insats är i bolaget ska framgå av handelsregistret.

Bolagsförhållandet får status som kommanditbolag när det blivit registrerat i handelsregistret och först då blir det också en juridisk person. Bolagets firmanamn ska registreras i handelsregistret och namnet måste innehålla ordet kommanditbolag.

2.5.2 *Bolagsavtal*

För att kunna bilda ett kommanditbolag krävs det att minst två personer kommer överens om att bilda ett sådant bolag. Bildarna av bolaget kan vara fysiska eller juridiska personer men stiftelser och ideella föreningar kan inte vara komplementär i bolaget. Andra juridiska personer, t.ex. ett aktiebolag kan dock vara komplementär. Ett avtal om att bilda ett kommanditbolag kan, precis som när ett handelsbolag bildas, vara formlost men för att undvika framtida tvister upprättas oftast ett skriftligt dokument. Det förutsätts att avtalet ska det framgå vem som är kommanditdelägare och den insats som de förbundet sig att tillföra bolaget ska i avtalet anges som ett penningbelopp.

2.5.3 *Firmateckningsrätt*

Enligt en tvingande lagregel (HBL 3:7) är den bolagsman som är kommanditdelägare inte behörig att företräda ett kommanditbolag. Att företräda ett kommanditbolag är förbehållet den bolagsman som är komplementär. En kommanditdelägare kan förstås få behörighet att företräda bolaget genom en prokurafullmakt eller någon annan typ av fullmakt.

Det är särskilt viktigt att det framgår i handelsregistret vem som är kommanditdelägare eftersom bolaget kan bli bundet av en rättshandling som denne ingår med tredje man, om denne inte insåg eller borde ha förstått att den som företrädde bolaget var enbart en kommanditdelägare. När kommanditdelägarna registrerats i handelsregistret och Bolagsverket kungjort detta anses tredje man ha fått kännedom om vem som är kommanditdelägare i bolaget.

2.5.4 *Betalningsansvar*

Komplementären i ett kommanditbolag är, precis som en bolagsman i ett handelsbolag, ansvarig för bolagets förpliktelser. Detta innebär att komplementären har ett primärt och solidariskt ansvar för de förbindelser som ett kommanditbolag kan ha. Däremot har kommanditdelägaren i bolaget ett begränsat ansvar för bolagets förpliktelser. Dennes ansvar är dock inte större än den insats som kommanditdelägaren utfäst sig att tillföra bolaget.

2.5.5 *Upplösning av kommanditbolag*

Ett kommanditbolag upplöses och avvecklas normalt genom likvidation, precis som ett handelsbolag. Försättningarna för att likvidera bolaget är detsamma som för handelsbolaget utom när en kommanditdelägare avlider. Den omständigheten att en kommanditdelägare har avlidit utgör inte en grund för att bolaget ska likvideras om inte bolagsmännens bestämt annorlunda i sitt avtal.

Utmätning får ske hos ett handels- eller kommanditbolag även när det är under likvidation men det är annorlunda om bolaget är i konkurs för då föreligger det ett utmätningförbud.

2.6 Aktiebolag

2.6.1 Sammanfattning

Aktiebolag

Sammanfattning – Lite allmänt om aktiebolag

Aktiebolag och Aktiekapital

- Bolag som bildats enligt aktiebolagslagen.

Två aktiebolag

- Publika aktiebolag – får vända sig till allmänheten för att skaffa kapital. Aktiekapitalet ska minst vara 500 000 kr.
- Privata bolag – får inte vända sig till allmänheten för att skaffa kapital. Aktiekapitalet ska vara minst 50 000 kr.

Aktiekapital och Aktier

- Aktier får delägarna/aktieägarna i utbyte mot den insats som de bidrar med till aktiekapitalet.
- En aktie utgör en andel i aktiebolaget.
- Varje aktie har ett kvotvärde som räknas fram genom att aktiekapitalet delas med antalet aktier i bolaget.

Avstämningsbolag och kupongbolag

- Avstämningsbolag är de bolag som i sin bolagsordning bestämt att deras aktier ska registreras hos en särskild värdepappershanterare Euroclear Sweden AB (VPC) i ett avstämningsregister.
- Kupongbolag är de bolag som inte är avstämningsbolag.

Aktiebok

- Aktiebolag är skyldiga att i någon form upprätta en aktiebok som ska innehålla uppgifter om de personer som äger aktier i bolaget. Deras namn och personnummer eller organisationsnummer ska anges och det antal aktier som tillhör en aktieägare. Aktieboken är en offentlig handling som vem som helst kan ta del av och i kupongbolag är det styrelsen som har ansvaret med arbetet av aktieboken.

Firmateckningsrätt

- Styrelsen som utses av aktieägarna på en bolagsstämma har den primära rätten att företräda bolaget. Styrelsen utser firmatecknare och de ska registreras hos Bolagsverket.

Bildare och ägare

- En eller flera fysiska och juridiska personer - stiftare. Ett aktiebolag är en juridisk person.

Betalningsansvar

- Aktieägarna ansvarar som huvudregel endast med den insats som de tillfört bolaget.

Avslutas / Upphör

- Bolaget upplöses normalt genom likvidation.

2.6.2 *Lite allmänt om aktiebolag*

Vad är ett aktiebolag

När vi talar om aktiebolag menar vi i normala fall ett bolag som har bildats enligt aktiebolagslagens regler, Aktiebolagslagen (2005:551). Det finns två typer av aktiebolag, privata eller publika bolag. I ett aktiebolag ska det finnas ett aktiekapital och för publika bolag ska det vara minst 500 000 kronor och för privata bolag minst 50 000 kronor. Aktiekapitalet kan vara i svenska kronor eller i euro. Fysiska eller juridiska personer kan bilda ett aktiebolag och det förutsätts att de bidrar med en ekonomisk insats till bolagets aktiekapital. För den insats som delägarna bidragit med till bolagets aktiekapital får de aktier i bolaget som utgör deras andel i aktiebolaget. Bildarna till ett aktiebolag blir således aktieägare och bolaget är en juridisk person. I aktiebolagslagen förutsätts det att ett aktiebolag ska utöva en verksamhet som på sikt ger en ekonomisk vinst och att vinsten ska kunna fördelas mellan aktieägarna, (ABL 3:3).

Aktier

Ägarna till ett aktiebolag är alla de som tillskjutit en summa pengar till bolagets aktiekapital och för denna insats har de fått aktier i bolaget. En aktie utgör en ägarandel i aktiebolaget och har ett kvotvärde som beräknas utifrån det fastställda aktiekapitalet och antalet aktier i bolaget. Kvotvärdet på en aktie får man framräknat genom att bolagets aktiekapital delas med det totala antalet aktier som finns i bolaget. Är aktiekapitalet 100 000 kronor och finns det totalt 10 aktier i bolaget är kvotvärdet för varje aktie 10 000 kronor. Kvotvärdet för en aktie är inte detsamma som aktiens marknadsvärde, i bästa fall är marknadsvärdet högre.

Aktieboken - Avstämningsbolag och Kupongbolag

De aktier som finns i ett aktiebolag ska förtecknas i en aktiebok. I princip är det styrelsen i bolaget som har ansvaret för att det finns en aktiebok men i vissa fall kan de delegera arbetet med aktieboken till en central värdepappersförvarare som då för aktieboken i ett avstämningsregister för bolagets räkning. Ett aktiebolag kan ha sin aktiebok i ett avstämningsregister om det finns ett förbehåll i bolagsordningen om att bolagets aktier ska vara registrerade i ett avstämningsregister enligt lagen om kontoföring av finansiella instrument. Har bolaget gjort ett sådant förbehåll i sin bolagsordning är aktiebolaget ett *avstämningsbolag* enligt aktiebolagslagen. De aktiebolag som inte är avstämningsbolag är kupongbolag.

Benämningen – kupongbolag – finns inte uttalat i aktiebolagslagen men termen är väl förankrad inom den juridiska doktrinen.

I aktieboken ska det finnas en förteckning över bolagets aktier och aktieägarna ska anges med namn, personnummer eller organisationsnummer och deras postadress. Är bolaget ett avstämningsbolag förs en förteckning över bolagets aktier och dess ägare i ett avstämningsregister/konto. Ett avstämningsregister förs i princip endast av Euroclear Sweden AB, tidigare VPC, som är en central värdepappersförvarare och registret förs i ett datorbaserat system för aktiebolagets räkning. En utskrift av aktieboken ska finnas tillgänglig för allmänheten hos Euroclear Sweden AB och bolaget. En förteckning över alla de aktiebolag som har sin aktiebok hos Euroclear Sweden AB finns på deras hemsida. Vem som helst kan söka i denna förteckning om man är intresserad av något speciellt aktiebolag.

Om aktiebolaget är ett kupongbolag är det bolagets styrelse som har ansvaret för att en aktiebok förs. De anteckningar som ska föras i en aktiebok kan göras i en förteckning som finns i en bunden bok eller i ett lösbladssystem eller i en datorbaserad förteckning.

Aktieboken är en offentlig handling som vem som helst kan ta del av och i kupongbolag har styrelsen ett straffrättsligt ansvar som kan utdömas om aktieboken inte görs tillgänglig för den som vill ta del av den.

Aktiebrev

För de aktier som finns i ett aktiebolag kan det utfärdas aktiebrev. Ett avstämningsbolag kan dock inte utfärda några aktiebrev för de aktier som finns i bolaget. För avstämningsbolag är det endast tillåtet att registrera aktierna i ett avstämningsregister. Är däremot bolaget ett kupongbolag kan en aktieägare begära att få ett skriftligt aktiebrev för sina aktier. Aktiebrevet representerar en eller flera aktier och deras nummer ska särskilt anges i aktiebrevet. Ett aktiebrev ska vara underskrivet av bolagets styrelse eller av ett värdepappersinstitut som fått denna befogenhet av styrelsen. (ABL 6:3).

Hur ett aktiebolag bildas

De personer som kan bilda ett aktiebolag är fysiska eller juridiska personer och bildarna är stiftare enligt aktiebolagslagen. Den eller de personer som är stiftare ska upprätta en stiftelseurkund som är ett skriftligt dokument. Stiftelseurkunden ska innehålla uppgift om hur stort aktiekapitalet ska vara för bolaget samt hur mycket det ska betalas för varje aktie. Vidare ska det i stiftelseurkunden finnas med ett förslag till bolagsordning för bolaget. .

Bolagsordningen ska bl.a. innehålla uppgift om bolagets firmanamn och det överenskomna aktiekapitalet och hur många aktier det ska finnas i bolaget.

I stiftelseurkunden ska stiftarna teckna sig för ett antal aktier som de får i utbyte mot att de tillför en insats till bolagets aktiekapital. Deras insats kan vara ett kontanttillskott eller apportegendom. Apportegendom är i stället för pengar men egendomen måste ha ett ekonomiskt värde och vara till nytta för bolaget i dess verksamhet. Ett varulager eller en bil kan vara apportegendom men inte en överenskommelse om att man ska utföra en viss arbetsinsats.

Ett aktiebolag är bildat först när det överenskomna aktiekapitalet betalats och samtliga stiftare skrivit under stiftelseurkunden. Juridisk person blir bolaget vid den tidpunkten då det registreras i aktiebolagsregistret, som finns hos Bolagsverket.

2.6.3 *Aktieägaravtal och bolagsordning i stället för bolagsavtal*

En fysisk eller juridisk person kan ensam bilda ett aktiebolag men bildarna kan också bestå av flera personer. Hur man ska gå tillväga för att bilda ett aktiebolag är noga reglerat i aktiebolagslagen men delägarna, aktieägarna, kan genom inbördes avtal begränsa en aktieägars rätt att överlåta sina aktier. I princip anses ett aktiebolag vara en öppen organisation. I en sådan organisation kan aktieägarna fritt sälja sina aktier till vem som helst, även om de övriga aktieägarna skulle vara missnöjda med att köparen blir delägare i bolaget. Denna princip kan aktieägarna till viss del sätta åt sidan. Aktieägarna kan inbördes bestämma att vissa förbehåll ska gälla då bolagets aktier ska överlåtas. Bolagsordningen kan innehålla en s.k. hembudsklausul för såväl ett avstämningsbolag som ett kupongbolag. Däremot kan ett förköpsförbehåll eller krav på samtycke till en överlåtelse av aktier endast tas in i en bolagsordning för de bolag som är kupongbolag.

Ett bolag som har ett fåtal aktieägare brukar i allmänhet betecknas som ett fåmansbolag. När ett bolag har få aktieägare är det inte ovanligt att de sinsemellan bestämmer om hur vissa händelser inom bolaget ska regleras. Ett sådant avtal har en skriftlig utformning och kallas för aktieägaravtal och liknar de bolagsavtal som delägarna i ett handelsbolag brukar upprätta sig emellan.

De olika förbehåll och aktieägaravtal som nämnts ovan kan av utrymmesskäl inte närmare beskrivas i en översiktlig framställning. Men det ska särskilt påpekas att om aktieägarna begränsat överlåtelsen av bolagets aktier genom olika förbehåll, så gäller inte dessa vid utmätning. En aktieägars aktier kan därför utmätas för dennes skulder även om aktieägarna begränsat rätten att fritt överlåta bolagets aktier.

2.6.4 *Firmateckningsrätt*

I ett aktiebolag är det delägarna/aktieägarna som bestämmer om vem som ska ha rätt att företräda bolaget. På en bolagsstämma ska aktieägarna utse en styrelse och det är styrelsen som har firmateckningsrätten för ett aktiebolag. En styrelse har en eller flera ledamöter och de är alltid fysiska personer eftersom en juridisk person inte kan ingå i styrelsen.

Ett publikt aktiebolag ska i sin styrelse ha minst tre ledamöter och i privata bolag räcker det med en styrelseledamot om det också finns en styrelsesuppleant. I ett publikt bolag ska styrelsen också utse en verkställande direktör (VD) som för bolagets räkning har rätt att ingå avtal som hör till den löpande förvaltningen av bolaget. Ett privat aktiebolag behöver inte ha en VD men styrelsen kan utse en sådan om de så önskar.

Primärt är det styrelsen som är ställföreträdare för ett aktiebolag och tecknar bolagets firma och ingår avtal för bolagets räkning. Styrelsen kan dock utse en särskild firmatecknare som har rätt att företräda bolaget och teckna dess firma. En styrelseledamot kan vara särskild firmatecknare för bolaget men också verkställande direktören i bolaget eller någon annan person. Styrelsen kan också lämna en fullmakt av något slag som ger en person rätt att företräda bolaget.

Vem som är ställföreträdare för ett aktiebolag ska anmälas till Bolagsverket som för in uppgiften i aktiebolagsregistret. De uppgifter som anmälts till Bolagsverket om vem som har rätt att företräda bolaget gäller fram till den tidpunkten då det till Bolagsverket kommer in en anmälan om att en ändring har skett. En utomstående, tredje man, ska kunna förlita sig på att de uppgifter som finns i aktiebolagsregistret stämmer också med de faktiska förhållandena.

2.6.5 *Betalningsansvar*

Ett aktiebolag är en juridisk person som svarar för sina skulder med de tillgångar som finns i bolaget. Det som är utmärkande för ett aktiebolag är att aktieägarna svarar inte med sina privata tillgångar för bolagets skulder. Normalt så riskerar aktieägarna endast det kapital som de tillfört bolaget. Denna princip är förenad med vissa undantag och en aktieägare kan bli betalningsansvarig genom olika ansvarsgenombrott i enlighet med de regler som finns i aktiebolagslagen. Har en aktieägare ett bestämt inflytande i bolagets verksamhet kan denne precis som en styrelseledamot och VD bli personligen betalningsansvarig för bolagets skatter som är obetalda. Ett sådant ansvar kan utdömas av en domstol efter talan från Skatteverket.

2.6.6 *Upplösning av aktiebolag*

Normalt upphör ett aktiebolag genom någon form av likvidation. Det kan ske genom en frivillig likvidation eller en tvångslikvidation. En pågående likvidation utgör inte ett hinder mot utmätning. Annorlunda är förhållandet om bolaget är i konkurs, då kan utmätning inte ske hos bolaget. Genom en fusion kan ett aktiebolag avvecklas utan att det likvideras.

Aktiebolagslagen (2005:551).

Skattebetalningslag (1997:483).

Johansson, Svante, Associationsrätten – En introduktion, 3 uppl. 2007.

Kronofogden, Utmätning, utgåva 5 s. 173.

Nial. Håkan, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4 uppl. 2007 s 80 ff.

Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – en lärobok, 5 uppl. s. 18 och 60 ff.

Sjöman, Erik, Hembud, förköp och samtycke – överlåtelsebegränsningar i aktiebolagsrätten, 2006.

3 Föreningar

3.1.1 Sammanfattning

Föreningar

Sammanfattning – Lite allmänt om ekonomisk och ideella föreningar

EKONOMISKA FÖRENINGAR

Förutsättningar för att bilda en ekonomisk förening

- Ekonomisk förening bildas enligt lagen om ekonomiska föreningar.
- Föreningen måste ha minst tre medlemmar och de ska bidra med en kapitalinsats.
- Syftet med föreningen är att den ska bedriva ekonomisk verksamhet som främjar medlemmarnas ekonomiska intressen. Öka deras inkomster eller minska deras utgifter.
- Verksamheten ska också vara kooperativ. Medlemmarna ska aktivt delta i föreningens verksamhet på något, t.ex. som konsumenter eller begagnar sig av föreningens tjänster.

Juridisk person

- Juridisk person blir föreningen när den registreras i föreningsregistret som finns hos Bolagsverket.
- Registrerad kan föreningen bli först när medlemmarna valt en styrelse och revisorer och antagit stadgar för föreningen. I stadgarna ska ändamålet med föreningen anges och det ska finnas uppgift om medlemmarnas kapitalinsats och namnet på föreningen.

Firmatecknare

- Styrelsen har firmateckningsrätten för föreningen men den kan i normala fall utse en eller flera fysiska personer som ensamma eller tillsammans har firmateckningsrätt.
- Styrelsen och firmatecknare ska registreras i föreningsregistret som förs av Bolagsverket.

Betalningsansvar

- Ekonomisk förening som registrerats i föreningsregistret är en juridisk person. För föreningens skulder svarar föreningen med sina tillgångar.
- Medlemmarnas ansvarar endast med de insatser som de tillfört föreningen.

IDEELLA FÖRENINGAR

Förutsättningar för bildandet av ideell förening

- Lagstiftning saknas. Föreningen bör ha minst tre medlemmar och ska ha ett ideellt syfte som inte främjar medlemmarna ekonomiskt oavsett om det bedrivs någon form av ekonomisk verksamhet eller inte. Juridisk person blir föreningen när stadgar antagits och en styrelse utsetts. Bildarna har inte något personligt betalningsansvar.

Firmatecknare

- Ideell förening företräds av dess styrelse.

Betalningsansvar

- Medlemmarna i en ideell förening har normalt inte något betalningsansvar för föreningens skulder utan föreningen svarar med sina egna tillgångar.

3.1.2 *Ekonomiska föreningar*

Det som är utmärkande för en ekonomisk förening är att den bedriver en ekonomisk verksamhet som har till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intresse. Den ekonomiska verksamheten kan öka medlemmarnas inkomster eller minska deras utgifter. Medlemmarna bidrar med en kontantinsats till föreningen och hur stor den ska vara bestämmer de själva. Den verksamhet som föreningen ska bedriva måste ha ett kooperativt inslag. Det innebär att medlemmarna i föreningen måste delta aktivt i verksamheten som konsumenter eller leverantörer eller på något annat sätt. Att bara betala in medlemsinsatsen är inte tillräckligt.

I en ekonomisk förening måste det finnas minst tre medlemmar. Fysiska och juridiska personer kan vara medlemmar i föreningen. Varje medlem ska bidra med en kapitalinsats till föreningen och hur stor denna ska vara bestämmer medlemmarna kollektivt. Juridisk person blir föreningen först när den registrerats i föreningsregistret som förs av Bolagsverket. Registrerad i föreningsregistret kan föreningen först bli när medlemmarna valt en styrelse och revisorer och antagit stadgar. Av stadgarna ska det bl.a. framgå hur medlemmarna ska erlagga sina insatser och hur stor insatsen är för varje medlem. Ändamålet med föreningen ska också anges i dess stadgar. Fram till den tidpunkt då föreningen registreras i föreningsregistret anses föreningen vara en ideell förening, se NJA 2000 s. 365.

En viktig princip som gäller för ekonomiska föreningar är att de ska vara öppna för nya medlemmar. Om en person uppfyller de krav som finns i föreningens stadgar så kan denna person inte vägras inträde i föreningen. Exempel på ekonomiska föreningar är KF och HSB. Alla bostadsrättsföreningar är ekonomiska föreningar även om reglerna för dessa finns i bostadsrättslagen och inte i lagen om ekonomiska föreningar.

Firmateckningsrätt

I en ekonomisk förening hålls det i princip varje år en föreningsstämma där olika beslut röstas fram och normalt har varje medlem en röst. På en föreningsstämma utser medlemmarna en styrelse som ska leda föreningens verksamhet. Styrelse måste bestå av minst tre ledamöter och det måste vara fysiska personer. Det är styrelsen som företräder föreningen och tecknar dess firma. Normalt kan styrelsen utse en eller flera personer som var för sig eller tillsammans har rätt att företräda föreningen. Styrelsen och de som styrelsen utsett att företräda föreningen ska registreras i föreningsregistret.

Betalningsansvar

Som tidigare nämnts är en ekonomisk förening också en juridisk person som har rättskapacitet att självständigt ingå avtal och kan ha tillgångar och skulder. För skulderna ansvarar föreningen med sina tillgångar och det som medlemmarna riskera att förlora är den insats som de bidragit med till föreningen. Medlemmarna i en ekonomisk förening har inte något personligt ansvar för föreningens skulder eller andra förbindelser som gäller för föreningen.

Upplösning av en ekonomisk förening

En ekonomisk förening upphör i regel genom likvidation, som kan vara frivillig eller tvångsvis. Föreningen kan också upplösas genom fusion eller genom konkurs. Likvidation medför inte automatiskt ett utmättningsförbud såsom konkurs.

3.1.3 *Ideella föreningar*

Någon lagstiftning om ideella föreningar finns inte. En förening anses vara ideell om den har ett ideellt ändamål. Normalt innebär det att föreningen inte ska ha som mål att ekonomiskt befrämja sina medlemmar. Ideella mål kan ha en karaktär som är religiös, politisk eller vetenskaplig. Det bör minst finnas tre medlemmar i en ideell förening.

Betalningsansvar

En ideell förening anses vara juridisk person först då medlemmarna antagit stadgar som anger ändamålet och syftet med föreningen och dess namn. Medlemmarna ska också ha valt en styrelse som bör bestå av minst tre ledamöter och de ska vara fysiska personer. Skatteverket kan tilldela en ideell förening ett organisationsnummer eller så kan föreningen registrerar ett namn i föreningsregistret hos Bolagsverket om föreningen är näringsdrivande. Medlemmarna i en ideell förening har inte något personligt ansvar för föreningens förpliktelser.

Upplösning av en ideell förening

En ideell förening upphör vanligtvis genom en likvidation som är frivillig. Föreningen kan inte likvideras tvångsmässigt eftersom det inte finns någon lag om ideella föreningar.

Lag (1987: 667) om ekonomiska föreningar.

Johansson, Svante, Nials Svensk Associationsrätt i Huvuddrag, 9 uppl. 2007.

Hemström, Carl, Organisationernas rättsliga ställning, om ekonomiska och ideella föreningar, 7 uppl. 2007.

4

Tablå – företagsformer – en översikt

Info	Enskild firma (näringsverksamhet)	Handelsbolag	Kommanditbolag	Aktiebolag	Ekonomisk Förening
Ägare	Enbart 1 fysisk person	Minst 2 personer, fysiska eller juridiska	Minst 2 personer, fysiska eller juridiska	En eller flera, fysisk eller juridisk person. En person räcker.	Minst 3 medlemmar, fysiska eller juridiska personer.
Juridisk person	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Kapitalinsats	Nej	Nej	Nej för komplementären och minst 1 kr för kommanditdelägaren	Minst 50 000 kr Privata bolag och 500 000 kr Publika bolag	En kapitalinsats
Personligt ansvar för ägarna	Ja	Ja, primärt solidariskt och personligt ansvar	Komplementären solidariskt och personligt ansvar. Kommanditdelägaren med sin insats.	Riskera normalt enbart insatt kapital – inget personligt ansvar. Undantag finns se s.30	Riskera enbart insatt kapital. Inget personligt ansvar.
Bokförings-skyldig	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Offentlig balansräkning	Nej	Normalt endast om juridisk person är delägare.	Jämför med Handelsbolag	Ja	Ja
Anläggningsregister	Behövs inte om det endast finns ett fåtal inventarier.	Behövs inte om det endast finns ett fåtal inventarier.	Behövs inte om det endast finns ett fåtal inventarier.	Behövs inte om det endast finns ett fåtal inventarier.	Behövs inte om det endast finns ett fåtal inventarier.
Beneficium-prövning vid utmätning	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Avslutas normalt genom likvidation	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja

5 Bokföringsmaterial som visar tillgångar

5.1.1 Sammanfattning

Bokföringsmaterial

Sammanfattning – bokföringsmaterial som visar tillgångarna – se även 5.

- Balansräkningen/rapporten**
- En balansräkning visar ett sammandrag av ett företags tillgångar, skulder och eget kapital vid en viss tidpunkt – balansdagen.
 - Tillgångarna delas in i två huvudgrupper – anläggningstillgångar och omsättningstillgångar.
 - De värden som tillgångarna har enligt balansräkningen behöver inte vara egendomens marknadsvärde, det kan vara högre eller lägre.
- Anläggningstillgångar**
- Anläggningstillgångar är sådan egendom som ska finnas kvar i företaget under en längre tid och stadigvarande användas i dess verksamhet eller ägas av företaget.
 - Anläggningstillgångarna delas in i tre olika grupper.
- Omsättningstillgångar**
- Omsättningstillgångarna delas in i olika grupper.
 - Vid utmätning är det viktigt att börja med att bedöma posterna längst ner i balansräkningen för då följer man också utmättningsordningen.
- Anläggningsregister / Inventarielista**
- Ett företag ska normalt föra en förteckning över de anläggningstillgångar som finns i företaget.
 - Utifrån förteckningen ska egendomen kunna identifieras och det ska framgå när den inköptes och vad den då kostade.
- Kundfordringar – Kundreskontran**
- Kundfordringarna ska föras i en särskild förteckning för att det lätt ska gå och få en överblick över de fakturor som är obetalda och vilka som är betalda.
 - Kundreskontran är en sådan förteckning och den är oftast datorbaserad i någon form.

5.1.2 *Bokföringsmaterialet – en källa att söka i för att hitta tillgångar*

Alla som bedriver näringsverksamhet är bokföringsskyldiga. Detta innebär att affärshändelser som sker under en viss period (räkenskapsår) ska bokföras löpande. Hur den löpande bokföringen ska gå till finns det regler för i bokföringslagen. Dessutom ger Bokföringsnämnden (BFN) ut vissa vägledningar och allmänna råd om hur redovisningen ska skötas enligt god redovisningssed. Tillgångarna i ett företag finns upptagna i dess bokföring under olika grupper och i förteckningar som tillhör bokföringsmaterialet. Dessa förteckningar kan ge information och viss vägledning om ett företag har utmättningsbar egendom. De förteckningar som är av intresse vid utmätning är följande.

- Balansräkningen.
- Anläggningsregistret/Inventarielistan.
- Kundreskontran/Fakturalistan

5.1.3 *Balansräkningen - tillgångarna*

En näringsidkare ska avsluta den löpande bokföringen med ett årsbokslut eller en årsredovisning. Ett årsbokslut eller en årsredovisning ska alltid innehålla en balansräkning. Balansräkningen visar i ett sammandrag ett företags samtliga tillgångar, eget kapital och skulder. Den uppställning som finns i balansräkningen över företagets tillgångar kan vara en källa när det gäller att undersöka om en näringsidkare kan ha utmättningsbara tillgångar. Med hänsyn till att balansräkningen omfattar en specifik period kan dess innehåll ha ett begränsat värde vid den tidpunkten då det är aktuellt med en utmätning. Har det gått en längre tid sedan balansräkningen upprättades har förmodligen företaget både sålt och köpt in nya varor eller tillgångar som inte finns med i en äldre balansräkning. Men förs den löpande bokföringen med hjälp av ett bokföringsprogram i en dator går det att få fram en balansräkning som är aktuell samma dag som den skrivs ut.

Balansräkningen delar upp rörelsens tillgångar i anläggningstillgångar och omsättningstillgångar. Anläggningstillgångarna är i sin tur indelade i olika grupper. Men sammantaget är anläggningstillgångar sådan egendom som ska stadigvarande användas i rörelsen eller som företaget ska behålla under en längre tid. Omsättningstillgångar är sådana tillgångar som inte är anläggningstillgångar. Dessa tillgångar brukar också kallas för likvida medel och de består bl. a. av kundfordringar med förfallodagar inom ett år, bankmedel och kontanta medel som finns i kassan, men ett varorlager är också en omsättningstillgång.

I balansräkningen finns tillgångarna upptagna till ett visst värde men det är inte säkert att detta värde motsvaras av egendomens marknadsvärde. Kundfordringar är normalt upptagna till dess reella värde men en fastighet eller bostadsrätt kan ha ett högre eller lägre värde än vad som anges i balansräkningen. För att få fram ett mera realistisk värde på de anläggningstillgångar som finns i balansräkningen kan dessa värden jämföras med de värden som finns i anläggningsregistret eller inventarielistan, se 4.1.4.

Vid utmätning ska utmätningsordningen följas och omsätter man denna regel till balansräkningen ska först de poster i balansräkningen som finns längst ner på tillgångssidan bedömas. Enligt utmätningsordningen ska normalt den egendom som finns i balansräkningen under huvudgruppen – omsättningstillgångar – först utmätas.

5.1.4 *Anläggningsregistret eller inventarielistan*

Även om anläggningstillgångarna finns upptagna i en balansräkning ska de i princip också bokföras kontinuerligt i ett särskilt register eller i någon annan form av förteckning. Vanligtvis registreras tillgångar i ett anläggningsregister eller i en särskild inventarielista. I ett register eller en förteckning ska det finnas antecknat när egendomen inköptes och vad den då kostade. Vidare ska det finnas uppgift om de avskrivningar som bokförs för varje egendom. Konst ska finnas med även om det inte görs någon avskrivning för denna typ av egendom. Egendom som inköpts på kredit och avbetalning ska också tas upp i registret eller förteckningen.

Tillgångarna ska finnas med i registret eller i förteckningen även om de skrivits av helt i bokföringen. Egendomen tas bort från registret eller förteckningen först när den blivit såld eller om den på grund av förslitning är helt obrukbar och inte kan användas i rörelsen.

Har ett företag ett fåtal anläggningstillgångar behöver dessa inte förtecknas i en särskild förteckning eller register, om det går att få fram en översikt av dessa tillgångar genom den löpande redovisningen. Inventarier eller maskiner som har ett mindre värde är s.k.förbrukningsinventarier och de brukar bokföras direkt som en kostnad och tas därför normalt inte upp i ett anläggningsregister eller i en särskild förteckning.

Vid utmätning kan det vara lämpligt att använda sig av företagets anläggningsregister eller den särskilda inventarieförteckningen för att få information om företaget har tillgångar som kan utmätas. Den egendom som finns i registret eller i förteckningen ska vara så specificerad att den går att identifiera och det ska framgå när tillgången inköptes och vad den kostade vid inköpstillfället. I många fall underlättar dessa uppgifter utmätningsförfarandet då det gäller att bedöma om en egendom har ett utmätningsbart värde eller om egendomen ska undantas från utmätning enligt reglerna för beneficium. Uppgifterna kan också ha en viss betydelse när det gäller att bedöma om en specifik egendom tillhör gäldenären eller inte.

När det gäller utmätning ska förrättningsmannen också förvissa sig om företaget har s.k. förbrukningsinventarier som inte finns upptagna i anläggningsregistret eller i en särskild förteckning. Förbrukningsinventarierna kan ha ett utmätningsbart värde eftersom de kan ha inköpts för fem till tjugotusen kronor exklusive moms.

5.1.5 *Kundfordringar och kundreskontran*

Ett företags kundfordringar är en tillgång som ska finnas med i balansräkningen. De kortfristiga fordringarna finns noterade under gruppen omsättningstillgångar och de långfristiga fordringarna under gruppen anläggningstillgångar.

Oavsett om kundfordringarna bokförs enligt kontantmetoden eller fakturametoden ska kundfordringarna i någon form specificeras i en särskild förteckning. Om kontantmetoden används måste de obetalda och de betalda fakturorna vara åtskilda. I övrigt framgår det av bokföringslagen att det ska vara möjligt att ha en kontroll och uppsikt över balanskontona och det får man genom en s.k. sidoordnad bokföring. Att föra olika reskontran är ett sätt att tillgodose kravet på att en sidoordnad bokföring ska föras.

För att få en överblick över vilka kundfordringar som är betalda och de som inte är betalda registreras kundfordringarna i en kundreskontra eller i en fakturalista som kan vara manuell eller datorbaserad. Om kundreskontran eller fakturalistan är datorbaserad så är den ofta kopplad ihop med ett bokföringsprogram eller faktureringsprogram men den kan också föras manuellt i ett kalkylprogram som t.ex. Microsofts Excel. I kundreskontran finns det uppgifter om fordringsbeloppet och hur mycket som betalats och när fordran uppkom och vem som är betalningsskyldig. Denna information kan ha stor betydelse när det är frågan om utmätning,

Bokföringslagen

Årsredovisningslagen

Bokföringsnämndens allmänna råd

Lundén, Björn, Smitterberg, Ann-Britt, Bokföring – Praktisk handbok med konteringsexempel, 14 uppl. 2008.

Broberg, Anette, Bouvin Stuart, Cecilia, Bokföring & förenklat bokslut – enskild firma, 2 uppl. 2008.

Leonardz, Björn, Blomquist, Anders, Årsredovisningen – en introduktion, 2008.

Lundén, Björn, Ohlsson, Gunnar, Bokslutsanalys – Grundläggande bokslutskunskap och metoder för räkenskapsanalys, 4 uppl. 2006.

Carlberg Belfrage, Annika, Bonniers ekonomilexikon, 2008.

Vejde, Olle, Bokföring och förenklat årsbokslut år 2008 för kulturarbetare och andra med enskild firma, 2008.

6

Bildexempel - Bokföringsmaterialet

6.1

Bild 01 – Balansräkningens tillgångssida

TILLGÅNGAR

A. Tecknat men ej inbetalt kapital

B. Anläggningstillgångar

I. Immateriella anläggningstillgångar

1. Balanserade utgifter för forsknings- och utvecklingsarbeten och liknande arbeten
2. Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter
3. Hyresrätter och liknande rättigheter
4. Goodwill
5. Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar

II. Materiella anläggningstillgångar

1. Byggnader och mark
2. Maskiner och andra tekniska anläggningar
3. Inventarier, verktyg och installationer
4. Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

III. Finansiella anläggningstillgångar

1. Andelar i koncernföretag
2. Fordringar hos koncernföretag
3. Andelar i intresseföretag
4. Fordringar hos intresseföretag
5. Andra långfristiga värdepappersinnehav
6. Lån till delägare eller till personer som vid tillämpning av 12 kap. 7 § första och sjunde styckena aktiebolagslagen (1975:1395) är att anse som närstående
7. Andra långfristiga fordringar

C. Omsättningstillgångar

I. Varulager m.m.

1. Råvaror och förmodenheter
2. Varor under tillverkning
3. Färdiga varor och handelsvaror
4. Pågående arbete för annans räkning
5. Förskott till leverantörer

II. Fordringar

1. Kundfordringar
2. Fordringar hos koncernföretag
3. Fordringar hos intresseföretag
4. Övriga fordringar
5. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

III. Kortfristiga placeringar

1. Andelar i koncernföretag
2. Övriga kortfristiga placeringar

IV. Kassa och bank

Anläggningstillgångar är tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav i rörelsen.

Jämför med anläggningoregietret / inventarielistan.

- Egendomen är specificerad så den går att identifiera.
- Uppgift om när egendomen inköptes.
- Det pris som företaget betalade för egendomen när den inköptes.
- Beräknade avskrivningar.

Omsättningstillgångar är tillgångar som inte beräknas vara stadigvarande i rörelsen. Det kan vara tillgångar som räknas som likvida medel, bl.a. kassa och bankmedel och kundfordringar som förfaller inom ett år.

Kundfordringar är specificerade i en särskild förteckning, en kundreskontra som är datoriserad eller förs manuell i ett kalkylprogram.

Förenklat årsbokslut

Enskilda näringsidkare

Namn			Företags-Organisationsnummer	
☐ Kalendariskt 2022	☐ Förenklad	Från	Till	Bokföringsordningens regler för förenklat årsbokslut (SFS 2008:1) och försäkrings tillägg du på www.scb.se
Verksamhetsår				

Fyll i det förenklade årsbokslutet på www.scb.se/afsa

Balansräkning		Kassa
Anläggningstillgångar		
01	Immateriella anläggningstillgångar	
02	Byggnader och markanläggningar	
03	Mark och andra tillgångar som inte förskrivs av	
04	Maskiner och inventarer	
05	Övriga anläggningstillgångar	
Omsättningstillgångar		
06	Vardagar	
07	Kundfordringar	
08	Övriga fordringar	
09	Kassa och bank	
Summa tillgångar		=

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR - ANLÄGGNINGSPREGISTER

➔ För detaljerad information om anläggningstillgångarna se företagets anläggningsregister eller inventarie lista.

KUNDFORDNINGAR

➔ Jämför med kundskottet.

6.3

Bild 03 – Balansräkningen – ett praktiskt exempel

Magenta Bokföring

Vid utmätning - Tänk på:
Börja nerifrån och bedöm posterna längst
ner i balansräkningen så följer du också
utmättningsordningen, UB 4:3.

PRELIMINÄR BALANSRÄKNING
TESTFÖRETAG
Räkenskapsår 0801-0812
HELA ÅRET

2009-02-07 16:25 Sida 1
Högsta ver:n: A19 (080131),
032 EU-BAS ÅRL
I.B. är preliminär Reg.nr 112233-4567

TILLGÅNGAR	Ingående balans	Utgående balans	% tillg
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	0,00	0,00	0,0%
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	0,00	0,00	0,0%
Maskiner och inventarier			
1220 Inventarier och verktyg	118.210,00	118.210,00	25,4%
1229 Ack avskrivning inventarier	-48.682,00	-49.482,00	-10,6%
1251 Datorer, företaget	55.440,00	70.560,00	15,2%
1259 Ack avskr datorer	-21.630,00	-22.030,00	-4,7%
S:a maskiner och inventarier	103.338,00	117.258,00	25,2%
S:a materiella anläggningstillgångar	103.338,00	117.258,00	25,2%
Finansiella anläggningstillgångar	0,00	0,00	0,0%
Summa anläggningstillgångar	103.338,00	117.258,00	25,2%
Omsättningstillgångar			
Lager			
1400 Lager	25.300,00	25.300,00	5,4%
S:a lager	25.300,00	25.300,00	5,4%
Fordringar			
Kundfordringar			
1510 Kundfordringar	145.529,00	212.096,00	45,6%
S:a kundfordringar	145.529,00	212.096,00	45,6%
Övriga kortfristiga fordringar			
1630 Avräkn skatter och avgifter (skattekonto)	1.782,00	1.782,00	0,4%
S:a övriga kortfristiga fordringar	1.782,00	1.782,00	0,4%
Förutbet. kostnader och upplupna intäkter	0,00	0,00	0,0%
S:a fordringar	147.311,00	213.878,00	46,0%
Kortfristiga placeringar	0,00	0,00	0,0%
Kassa och bank			
1910 Kassa	520,00	520,00	0,1%
1920 PlusGiro	73.046,00	60.730,00	13,0%
1930 Bank	50.924,00	47.625,00	10,2%
S:a kassa och bank	124.490,00	108.875,00	23,4%
Summa omsättningstillgångar	297.101,00	348.053,00	74,8%
SUMMA TILLGÅNGAR	400.439,00	465.311,00	100,0%

Utmättnings-
ordningen
UB 4:3.

Tillgångar per
utskriftsdatum

Ett exempel från BOQ Bokföringsprogram för företag.

Skoaffären Skon AB		Inköp / Utrangering / Försäljning		
		Räkenskapsår : 2008-01-01 -- 2008-12-31		
		Sida 1 av 1		
		Ref nr		
Inköpta inventarier				
Benämning / Nummer	Inköpspris	Beräkn.restvärde	Avskrivning %	Årets avskrivn
Belysningsanlägg. skylt 8004	13 164.00	0.00	20.00	2 633.00
Dator Maxi 8000 8001	11 000.00	0.00	25.00	2 750.00
Kassaskåp 8006	18 000.00	0.00	15.00	2 700.00
Kontorsstol Bekvam 8003	12 500.00	0.00	20.00	2 500.00
Lastbil Salvo ABC 123 8007	145 600.00	0.00	20.00	29 120.00
Lös matta utställningen 8005	62 817.60	0.00	15.00	9 423.00
Sälj- och utställh.diskar 8002	147 476.00	0.00	10.00	14 748.00
	410 557.60	0.00		63 874.00

Den egendom som finns i ett anläggningsregister eller en inventarielista ska innehålla uppgift om när egendomen inköptes och det pris som den köptes in för och egendomen ska vara så specificerad att den går att identifiera.

Egendomen ska finnas kvar i förteckningen tills den säljs eller ska tas bort på grund att den är så försliten att den inte kan användas i rörelsen.

6.5

Bild 05 – Exempel på en kundreskontra/ fakturalista

FAKTURALISTA		Från Magenta Faktura		2009-02-08 22:53 Sida 1			
TESTFÖRETAG				Högsta fakturanr 1003 (080117)			
Fakturanr 1000 (080105) - 1003 (080117)							
OBETALDA KUNDFAKTUROR							
<i>Fakturanr</i>	<i>Datum</i>	<i>Kundnr</i>	<i>Firmanamn</i>	<i>Fakturabelopp</i>	<i>Typ</i>	<i>Kod</i>	<i>Förfall</i>
1001	080105	110	Hushållsteknik AB	876,00	---	080205	
1002	080115	101	Carl Persson AB	2.369,00	---	080225	
1003	080117	101	Carl Persson AB	1.020,00	---	080127	
SUMMA OBETALDA				4.265,00			
Varav: Ej förfallet							
Förfallet, 1-30 dagar							
Förfallet, 31-60 dagar							
Förfallet, mer än 60 dagar				4.265,00			
Summa				4.265,00			

Exempel på kundreskontra som visar de kundfordringar som är obetalda.

7 Verkställighet - utmätning mot näringsidkare

7.1 Inledning

Utsökningsbalken är det regelverk som styr utmätningsförfarandet oavsett om verkställigheten riktar sig mot en gäldenär som är näringsidkare eller inte. Inom utsökningsbalken finns det dock bestämmelser som påverka förfarandet beroende på om gäldenären är en fysik eller juridisk person och om den fysiska personen också är näringsidkare. De centrala skillnaderna finns i reglerna om:

- beneficieskyddet,
- förutsättningarna för att göra en förrättning i en rörelselokal eller i en bostad,
- löneutmätning.

Beneficieskyddet

Vid utmätning hos en gäldenär som är fysisk person, ska det göras en bedömning om en i övrigt utmätningssbar egendom ska undantas från utmätning, för att gäldenären behöver den för att försörja sig och sin familj. Egendomen kan vara skyddad från utmätning enligt de s.k. beneficiumreglerna, UB 5:1-4. Dessa regler om beneficiumskydd gäller inte för juridiska personer förutom för dödsbon, som under vissa omständigheter kan ha ett sådant skydd, UB 5:3. Beneficiumskyddet gäller således normalt endast för gäldenärer som är fysiska personer.

Förrättning i en rörelselokal och en bostad

Förutsättningarna för att göra en förrättning i gäldenärens rörelselokal eller dennes bostad är lite olika. Som huvudregel gäller den principen att det ska göras en förrättning i en rörelselokal som tillhör gäldenären. Det är ett obligatoriskt förfarande och det ingår som ett led i Kronofogdens utredningsarbete för att hitta egendom som kan utmätas. (Prop. 1980/81:8 s. 409, Heuman, Lars, Specialprocess, Utsökning och konkurs, 6 uppl. 2007 s.125 samt Walin, Gösta m.fl. Utsökningsbalken – En kommentar, 2009 s. 149. Se även Kronofogdemyndighetens yttrande i JO beslut 2011-03-23 diarienummer 3101-2010).

För att göra en förrättning i gäldenärens bostad gäller andra förutsättningar. En förrättning i gäldenärens bostad kan ingå i utmättningsförfarandet om det finns skäl att anta att gäldenären har egendom i sin bostad som kan utmätas. I arbetet med att utreda om gäldenären har tillgångar som kan utmätas kan det komma fram indikationer som tyder på att gäldenären kan ha kapitalvaror och då kan det vara befogat att göra en bostadsförrättning. Se JK:s beslut 2005-06-23 Dnr 2013-05-28. (Prop. 1980/81:8 s. 409, och Heuman, Lars, Specialprocess, Utsökning och konkurs, 6 uppl. 2007 s.125 samt Walin, Gösta m.fl. Utsökningsbalken – En kommentar, 4 uppl.2009 s. 149.

I det praktiska förfarandet vid utmätning av egendom som finns i en verksamhetslokal kan det vara nödvändigt att stänga lokalen så att gäldenären eller annan person inte får tillgång till den. Det framgår av vissa uttalanden i doktrinen att det är fullt möjligt att försegla en lokal men endast i undantagsfall och inte under en längre tid. Till stöd för en sådan åtgärd åberopas UB 2:17. (Walin, Gösta m.fl. Utsökningsbalken – En kommentar, 4 uppl. 2009 s. 53 ff).

Av utmättningsordningen framgår det att innan det görs en förrättning i en rörelselokal eller i en bostad som tillhör gäldenären ska det, normalt först ha utretts att fordringsbeloppet inte täcks av någon annan egendom som kan utmätas. Genom registerforskning kan det ha kommit fram att gäldenären har bankmedel på ett konto hos en bank och då ska denna fordran utmätas först.

Är gäldenären näringsidkare och har denne ställt företagshypotek som säkerhet kan det vara nödvändigt att göra en bedömning av alla gäldenärens tillgångar. För att kunna göra en sådan bedömning krävs det oftast att en förrättning görs i rörelselokalen även om gäldenären vid ett besök hos myndigheten anvisar en bil till utmätning. Om ett fordon ingår i näringsverksamheten så omfattas den också av företagshypoteket och innehavaren av säkerheten har då en särskild förmånsrätt som gäller före utmätning. Säkerheten gäller vid konkurs men även vid utmätning och innan en utmätning görs måste säkerheten först bedömas och det kan kräva en utredning som omfattar all egendom som tillhör gäldenären.

Löneutmätning

Bestämmelserna om löneutmätning skiljer sig markant åt om gäldenären är en juridisk person eller fysisk person. Av naturliga skäl kan det aldrig bli fråga om löneutmätning för en juridisk person, möjligtvis blir det då frågan om utmätning av kundfordringar. Är gäldenären en fysisk person kan utmätning ske i dennes lön om det finns utrymme för det. I vissa fall kan löneutmätning vara aktuell även om gäldenären som fysisk person bedriver näringsverksamhet. Om gäldenären från en uppdragsgivare får regelmässiga ersättningar kan det eventuellt göras löneutmätning i dessa ersättningar, även om gäldenären utför arbetet som en enskild näringsidkare.

Prop 1980/81:8 s. 409.

Walin, Gösta, Gregow, Torkel, Löfmark, Peter, Millqvist, Göran, Persson, H. Annina,

Utsökningsbalken En kommentar, 4 uppl. 2009, s. 53-54, 149 och 258.

Heuman. Lars, Specialprocess, Utsökning och konkurs, 6 uppl. 2007 s. 125.

Kronofogden, Utmätning, KFM 901 ugåva 5, s 75-78, s 123.

Processägarnas ställningstagande, Nr 2/07/IND – Förutsättningar för genomförande av utmätningsförrättning i bostad.

7.2 Utmätningsordningen och utredningsarbetet

När sökanden begär utmätning inleder i normala fall Kronofogden detta förfarande med att skicka en underrättelse om målet till gäldenären. Genom denna underrättelse uppmanas också gäldenären att betala det aktuella skuldbeloppet inom en viss tid. Är gäldenären inte föremål för utmätning för andra skulder kan andra utmätningsåtgärder först påbörjas efter avitidens utgång. Se JO:s beslut 2004-09-21 Diarienummer: 4632-2002, beslutet finns på JO:s hemsida,

Kronofogden ska utreda om gäldenären har tillgångar som kan utmätas. En sådan utredning ska göras utifrån de uppgifter som finns i en ansökan om utmätning och gäldenärens förhållanden och övriga omständigheter. Kommer det till uppgifter under den tid som det är aktuellt med utmätning ska dessa också beaktas. I arbetet med att undersöka om gäldenären har utmättningsbara tillgångar ska också hänsyn tas till utmättningsordningen. Regler om utmättningsordningen finns i UB 4:3-7. Av utmättningsordningen framgår det att av de tillgångar som är möjliga att utmäta ska först sådan egendom tas i anspråk som säkrar att borgenären får betalt för sin fordran och som medför minsta förlust eller olägenhet för gäldenären. I praktiken innebär detta, att i första hand ska de tillgångar som är lättast att omvandla till pengar utmätas först som till exempel bankmedel. En närmare redogörelse för utmättningsordningen finns i Processägarnas ställningstaganden Nr 1/08/IND och dokumentet finns på Kronofogdens hemsida, www.kronofogden.se.

Det kan särskilt påpekas att en förutsättning för att utmäta en egendom är att den beräknas inbringa ett ekonomiskt belopp, som i vart fall, täcker någon del av utmätningssökandens kostnader i målet som uppkommit före utmätningen. Utmätningen ska också framstå som försvarlig i förhållande till Kronofogdens arbetsinsats och till de olägenheter som en utmätning innebär för gäldenären. (UB 4:3). De omständigheter som har betydelsen för tolkningen av detta lagrum finns närmare angivet i prop. 1993/94:50 s. 294 f.

Göta hovrätt har upphävt en utmätning av en personbil som beräknats ha ett värde om ca 5 000 kronor och domstolen har då gjort en bedömning utifrån UB 4:3. (RH 2012:4). Hovrätten hävde utmätningen av det skälet att utmätningen ansågs vara oförsvarlig. I sina domskäl anger hovrätten bland annat följande. *”Kronofogdemyndigheten har gjort den bedömningen att L.A:s personbil har ett värde om ca 5 000. Enligt hovrättens mening finns det därmed skäl att anta att det belopp som kan flyta in – efter det att kostnader för transport, förvaring, värdering och försäljning avräknats – kommer att ge ett mycket litet överskott. Det överskottet ska ställas i relation till det men som ingreppet innebär för L.A. Vid en sådan avvägning finner hovrätten att utmätningen måste anses som oförsvarligt.”*

Se även NJA 2010 s.397 där sakfrågan gällde utmätning av en hälftenandel i en fastighet och enligt Högsta domstolen var utmätningen försvarlig.

Ett grunddrag i arbetet med att undersöka om gäldenären har tillgångar är att det är viktigt att en utmätning sker relativt snabbt. Men kravet på skyndsam handläggning får inte leda till att Kronofogden avstår från att göra en närmare undersökning om gäldenären har egendom som kan utmätas. Professor Lars Heuman har uttalat sig om detta på ett träffsäkert sätt. I sin bok *Specialprocess, Utsökning och konkurs*, 6 uppl. 2007 s. 124 anger Heuman följande. ”En snabb handläggning som utmynnar i en resultatlös utmätningförrättning är naturligtvis sämre för borgenären än en långsam och mera noggrann handläggning som ger borgenären ekonomiskt utbyte.”

Arbetet med att undersöka om gäldenären har tillgångar som kan utmätas bör ske på ett enkelt sätt. Anvisar sökanden egendom till utmätning ska det utredas. Om det sedan görs den bedömningen att egendomen inte kan utmätas bör skälen för detta anges. I detta sammanhang kan det nämnas att Göta hovrätt i ett fall ansett att en fordran skulle utmätas trots att Kronofogden gjorde den bedömningen att den var värdelös. Sökanden hade en annan uppfattning och ansåg att fordran hade ett värde och därför skulle den utmätas enligt hovrätten. Vidare angav hovrätten som skäl för att utmätning borde ha gjorts, att det var sökanden som skulle svara för förrättningskostnaderna, RH 1993:12. Det ska också noteras att utmätningsordningen bör följas även om sökanden har anvisat egendom till utmätning. (Gregow, Torkel, *Utsökningsrätt* 3 uppl. 1999 s. 101 samt s. 161).

Vid utmätning gäller en viktig nyhet och det är att utmätning inte får ske i de mål där borgenären har lämnat uppskov med verkställigheten även om det under denna tid ska ske utmätning i andra mål. I sådana fall kan undersökningen om gäldenärens tillgångar i viss mån bli mindre omfattande. Det är därför viktigt att först undersöka gäldenärens skuldbelopp innan en utredning om gäldenärens tillgångar påbörjas.

De uppgifter som finns i ansökan om utmätning och den kännedom som Kronofogden har om gäldenären från tidigare utmätningssmål har stor betydelse i arbetet med att hitta och bestämma vilka tillgångar som kan utmätas. Gäldenären är också en viktig källa, och i många fall den främste, när det gäller att undersöka om det finns egendom som kan utmätas. Men Kronofogden kan också från kontoret göra efterforskningar i olika databaser och förfrågningar hos tredje man, t.ex. bankförfrågningar. Utredningsarbetet varierar från fall till fall men vissa enkla efterforskningar bör göras och helst innan det är dags att ta kontakt med gäldenären. När man får kontakt med gäldenären ska man naturligtvis försöka ta reda på vilka utmätningbara tillgångar gäldenären har. Det kan ske vid ett telefonsamtal med gäldenären och ett sådant samtal kan förstås leda fram till att det måste göras någon form av förrättning.

Kronofogden (förrättningsmannen) ska i sin efterforskning av utmätningssbar egendom medverka till så att gäldenären har klart för sig att de upplysningar som denne lämnar om sin egendom ska omfatta all egendom som har ett ekonomiskt värde. Gäldenären ska också lämna upplysningar om sådan egendom som denne kan ha överlåtit (sålt eller gett bort i gåva) eller pantsatt. Detsamma gäller egendom som skulle kunna vara fredad mot utmätning enligt reglerna om gäldenärens beneficium. Under det pågående utmätningssförfarande ska förrättningsmannen kunna göra olika rättsliga överväganden, t.ex. sakrättsliga bedömningar m.m. Det är inte helt ovanligt att en gäldenär saknar kunskaper om vad som gäller sakrättsligt för den egendom som denne sålt till tredje man.

Även om gäldenären lämnar upplysningar om sin egendom i ett formulär (förteckning) som Kronofogden har utformat, kan gäldenären behöva en viss vägledning så att de uppgifter som denne lämnar blir tillförlitliga i ett pågående utmätningssförfarande.

De efterforskningar som Kronofogden ska göra i sitt arbete med att undersöka om gäldenären har tillgångar som kan utmätas är i stort sett desamma oavsett om gäldenären är näringsidkare eller inte. Vissa skillnader finns det dock och i nedanstående tablå finns det en någorlunda översikt över de källor som innehåller information speciellt om gäldenärer som är näringsidkare. Tablå kan fungera som ett arbetsschema om den anpassas efter den information som man får fortlöpande om gäldenären under en pågående utredning.

- **AKTUELLT SKULDBELOPP OCH PERSONFAKTA OM GÄLDENÄREN**

- **INIT (GÄLDENÄRSJOURNALEN)**

Aktuella utsökningsmål som föremål om verkställighet och skuldbelopp.

Tidigare utmätningsåtgärder som gäldenären varit föremål för hos myndigheten.

- *Skatteregistret*

Uppgifter om anställning och näringsverksamhet och familjeförhållanden.

Ekonomiska fakta som inkomster av tjänst, näringsverksamhet och av kapital och innehav av fastighet.

Uppgifter om erlagda ränteutgifter som kan tyda på att det kanske finns tillgångar, t.ex. egendom som finns hos tredje man, exempelvis hos en pantbank.

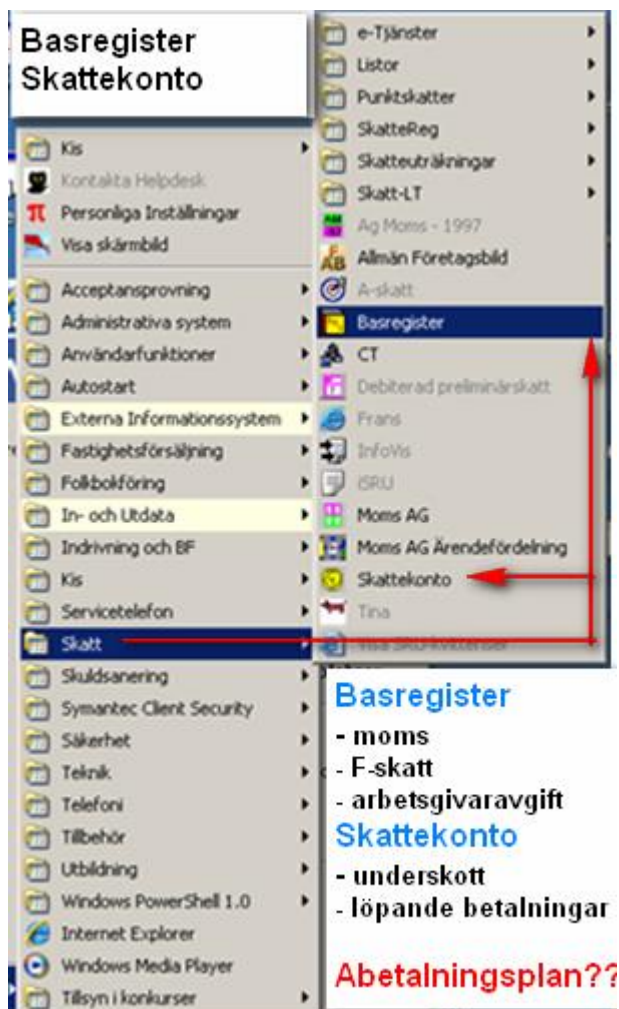
- *Spar*

Uppgift om gäldenärens senaste folkbokföringsadress och civilstånd.

- **BASREGISTER OCH SKATTEKONTOT**

Hos Skatteverket finns det registrerat om en näringsidkare ska betala F-skatt, mervärdesskatt (moms) eller arbetsgivaravgifter Hos Skatteverket finns det också registrerat om gäldenären meddelat att denne upphört med sin näringsverksamhet. Dessa uppgifter har stor betydelse när det ska bedömas om gäldenären verkligen bedriver en aktiv näringsverksamhet. Särskild betydelse har det när det gäller att bedöma om gäldenären bedriver enskild näringsverksamhet, eftersom en sådan verksamhet inte behöver registreras hos Bolagsverket.

Hos Skatteverket är gäldenären knuten till ett skattekonto där det går att avläsa om gäldenären har ett underskott på kontot och det finns uppgifter om de skattebelopp som ska betalas löpande. Om gäldenären önskar en avbetalningsplan bör en kontroll av dessa uppgifter göras i skattekontot. Kronofogden har tillgång till basregistret och skattekontot genom sitt datorsystem. Se bilden nedan.

Grafisk bild av skattekontot

Grafisk bild av basregistret

Basregister - Företagssamband

Arkiv Redigera JetForm Verktyg Arbetsyta Hjäl

SoA SoA-info Hämta

Pers/orgnr - Info per den Hämta

Namn Tfn

Ombildningsnr - Samband - Tfn

Bokslut Indatamedium för SKD Bevisutskrift

Bransch

Handling Löpnr Inkom

F-SKATT

Skatteform Fr o m T o m Avslag

Orsak

AG

Fr o m T o m Avreg orsak

Typ Ant anst enl SoA

Säsong Spec Tidig redov Ant arbställ enl SoA

MOMS

Fr o m T o m Sksk fr o m Avslag

Orsak Vform

Typ Typ Fr o m Frivillig/tidig redov i SKD

Metod Metod Fr o m Särskilda skäl

Lokaluth. fr o m Lokaluth. t o m Senaste besl. uth. Tid. redov.nr

Visa hela texten... Visa SNI... Hjäl

➤ **NÄRINGSLIVSREGISTRET (BOLAGSVERKET) SÄRSKILT OM NÄRINGSIDKARE**

Om en fysisk gäldenär har en registrerad enskild firma.

För juridisk person finns uppgifter om bolagsmän, styrelseledamöter och vem som har firmateckningsrätten för den juridiska personen.

Beskrivning av näringsverksamheten – exempelvis försäljning av datorer eller förmedla försäljning av fastigheter och bostadsrätter.

Statusen för juridisk person - om konkurs och företagsrekonstruktion (även fysisk person), samt likvidation.

För aktiebolag dess aktiekapital

Att det finns en prokurafullmakt kan det också finnas uppgift om i näringslivsregistret.

Uppgifter om företagsinteckning och företagshypotek finns det för såväl fysisk som juridisk person.

• **UTREDNINGEN OM GÄLDENÄREN HAR TILLGÅNGARNA SOM KAN UTMÄTAS – ETT ÖVERSIKTLIGT ARBETSSHEMA**

➤ **INIT OCH GÄLDENÄRSJOURNALEN - EN KÄLLA**

Från databasen - Init – finns det möjligheter att få information om gäldenären kan ha egendom som går att utmäta. I databasen registreras nämligen de utmätningar som pågår och de som avslutats. Vidare finns det i skatteregistret indikationer på om gäldenären har inkomster som kan bli föremål för löneutmätning, inkomst av kapital som ger fingervisning om att det finns pengar (fordran) på ett konto hos en bank, innehav av aktier och fastigheter. Att en gäldenär har aktier i ett kupongbolag innebär inte att denne automatiskt får en firmateckningsrätt för bolaget. De uppgifter som finns om firmateckningsrätten i aktieägarregistret hos Bolagsverket är det som gäller.

Den information som finns i Init och skatteregistret om gäldenärens tillgångar är oftast indikationer som ger anledning att ställa direkta förfrågningar till tredje man eller gäldenären för att kunna bedöma om det finns egendom som kan utmätas. Helt allmänt ska det påminnas om att gäldenären är skyldig att lämna de uppgifter som behövs om sina tillgångar så att det går att bedöma om det finns tillgångar att utmäta. Tredje man är också skyldig att lämna uppgifter om gäldenären har en fordran hos denne eller ett ekonomiskt mellanhavande som kan innebära en tillgång för gäldenären., UB 4:14 och 4:15.

➤ **INKOMSTER FÖR UTFÖRT ARBETE**

Från skatteregistret som är kopplat till Init går det att få fram om gäldenären haft inkomst av tjänst och om det varit fallet, vem som har betalat ut ersättningen. Det finns också uppgift om gäldenärens familjeförhållanden, civilstånd och barn och deras ålder. Sådana uppgifter kan ge anledning att påbörja en utredning om det är möjligt att göra en löneutmätning. Förfrågan om gäldenärens inkomster kan göras hos arbetsgivaren och försäkringskassan och det görs maskinellt från Init. Innan det beslutats om utmätning i lön ska gäldenären också ha fått möjligheten att lämna en redogörelse över sina ekonomiska förhållanden.

➤ **FORDRAN HOS BANK (BANKTILLGODOHAVANDE)**

I skatteregistret finns det uppgifter om de banker som gäldenären, vid den senaste deklARATIONEN, haft ränteinkomster ifrån. Detta är en indikation på att det bör göras en närmare undersökning om gäldenären har pengar hos en bank som kan utmätas. Normalt bör det därför göras en förfrågan till den aktuella banken. En skriftlig förfrågan kan skickas på maskinell väg genom Init.

Är gäldenären en juridisk person går det lätt att få fram information om gäldenären har ett bankgironummer genom att göra en sökning på Bankgirots hemsida som finns på Internet. Det går att söka på gäldenärens namn eller organisationsnummer för att få fram gäldenärens bankgironummer i klartext. Med hjälp av denna information kan sedan Bankgirot upplysa om vilken bank som det aktuella bankgironumret är ansluten till. Motsvarande sökning går att göra på plusgirots hemsida om man vill få fram om en juridisk person har ett plusgirokonto. Adressen till Bankgirots hemsida är www.bankgirot.se och adressen till Plusgirots hemsida är www.plusgirot.se.

Nedanstående bilder visar sökfunktionen hos Bankgirot och Plusgirot.

www.bankgirot.se Sökning kan endast ske på juridisk person.

bgc 13 feb 2009

BGC För företag För bankkontor För programvaruföretag

Hem Om våra tjänster Om BGC Nyheter Kontakta oss

Sök bankgironummer

Bankgironummer: Organisationsnummer:

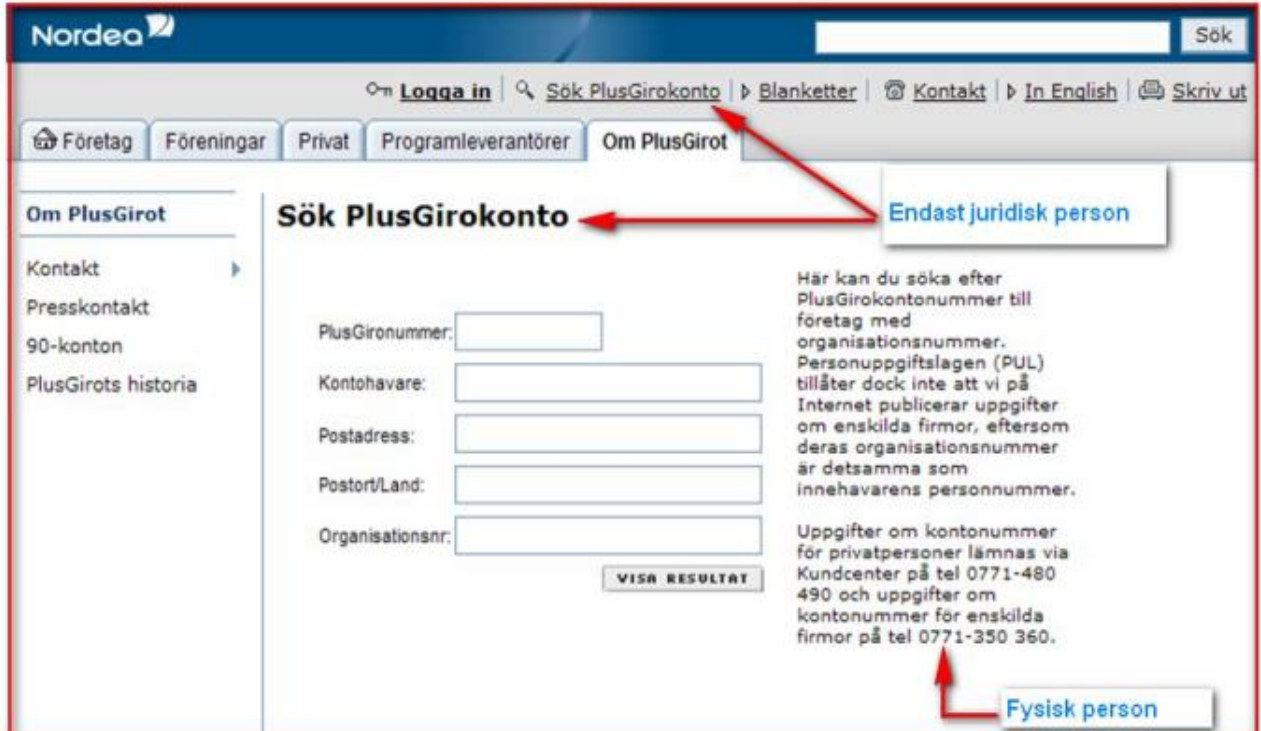
Företags-/organisationsnamn: Ort:

Sök

Dessa uppgifter uppdateras dagligen. Är informationen inte längre korrekt, var vänlig meddela [din bank](#) snarast för uppdatering.

Bankgiroguiden visar dig vägen.

www.plusgirot.se Sökning kan endast ske på juridisk person.

Nordea Sök

Logga in Sök PlusGirokonto Blanketter Kontakt In English Skriv ut

Företag Föreningar Privat Programleverantörer Om PlusGiro

Sök PlusGirokonto

PlusGironummer:

Kontohavare:

Postadress:

Postort/Land:

Organisationsnr:

VISA RESULTAT

Här kan du söka efter PlusGirokontonummer till företag med organisationsnummer. Personuppgiftslagen (PUL) tillåter dock inte att vi på Internet publicerar uppgifter om enskilda firmor, eftersom deras organisationsnummer är detsamma som innehavarens personnummer. Uppgifter om kontonummer för privatpersoner lämnas via Kundcenter på tel 0771-480 490 och uppgifter om kontonummer för enskilda firmor på tel 0771-350 360.

Endast juridisk person

Fysisk person

➤ **AKTIER OCH FONDER**

I skatteregistret finns det också indikationer genom de årsbesked som bankerna lämnar till skatteverket om innehav och försäljning av aktier. Utifrån dessa uppgifter kan förfrågningar göras till berörda banker och när det gäller aktier i avstämningsbolag hos Euroclear Sweden AB, tidigare VPC. De kan påminnas om att hos Euroclear Sweden AB finns det möjligheter att på deras hemsida kontrollera om ett aktiebolag är ett avstämningsbolag.

➤ **LÖS EGENDOM**

I skatteregistret kan det finnas uppgift om att gäldenären har en bostadsrätt och det ger en indikation om att göra en förfrågan hos en bostadsrättsförning som kan ge besked om gäldenären fortfarande är ägare till bostadsrätten och om den är pantsatt och vad den eventuellt kan vara värd.

Fordon är lösören som gäldenären kan vara registrerad för hos i Vägverkets Bilregister. Kronofogden har tillgång till Bilregistrets databas och har möjligheten att söka i databasen för att få fram uppgifter om gäldenären är registrerad för något specifikt fordon och där finns också uppgift om vem som tidigare var registrerad för ett fordon. I Bilregistret finns det specifika uppgifter om ett fordon och det anges särskilt om fordonet är leasat eller inköpt genom ett kreditköp och vem som är lease- och kreditgivare. Det ska noteras att dessa uppgifter finns i regel upptagna i Bilregistret men de kan också saknas helt även om ett fordon faktiskt (de facto) är ett leasingobjekt eller ett kreditköp.

Är gäldenären ett aktiebolag finns vanligtvis deras senaste årsredovisningar med tillhörande balansräkning åtkomlig från aktieägarregistret hos Bolagsverket. Från balansräkning kan det finnas indikationer på att bolaget äger tillgångar, både fast och lös egendom och om bolaget kan ha lösören.

Nedanstående bild visar grafiskt hur man söker efter redovisningshandlingar och andra uppgifter för ett specifikt aktiebolag.

Bolagsverket

[Logga ut] [Startsida]
[Mina sökningar] [Mina dokument]

Sökning Granskning

Företagsinformation

Företagsinformation
sekalnummer löpnr

Sök

Valt företag:

Namn och person/organ
visas här.

- Ladda hem elektroniska dokument
- Inkomna årsredovisningar
- Ärendeförteckning
- Företagsnamn
- Verksamhet/ändamål
- Grundinformation företag
- Företagsstatus
- Aktiekapital
- Funktionärer/
firmateckning/vakans
- Förseningsavgifter
- Företagsinteckningar
- Företagsinteckningar
- ärenden

Årsredovisningar innehåller bland annat:
- Företags balansräkning
- År offentlig handling

Företags namn och vad företaget arbetar med för verksamhet. T.ex. tillverkning av en viss produkt.

Information om näringsidkaren är i konkurs, likvidation, företagsrekonstruktion eller fusion

Vilka fysiska personer som har firmateckningsrätt (styrelseledamöter - bolagsmän, prokura

Uppgift om företagsinteckningar /- belopp - och eventuellt vem som är innehavare av handlingarna för inteckningsbrev..

Uppgift om bolagets aktiekapital

Publika bolag minst 500 000 kr
Privata bolag minst 100 000 kr

Aktiekapitalet kan också vara omräknat i euro.

FASTIGHET OCH PANTBREV I FAST EGENDOM

I skatteregistret finns det uppgifter som kan ge indikationer om att gäldenären kan ha fast egendom. Det lämnas uppgift om fastighetens beteckning men det finns också uppgift om de banker och kreditinstitut som beviljat gäldenären lån och denna information kan ge en fingervisning om att gäldenären kan äga en fastighet.

Från fastighetsregistret som förs av Lantmäteriverket finns det uppgifter om fastigheter och tomträtter inom Sverige. Det finns uppgifter om vem som är lagfaren ägare till en fastighet, fastighetens taxeringsvärde och om det finns pantbrev. Om det finns uttaget datapantbrev finns det antecknat vem som är innehavare av sådana pantbrev. Kronofogden kan göra en datorbaserad sökning på fastighetens beteckning eller på en specifik gatuadress för att få fram vem som är ägare till en fastighet enligt den lagfart som beviljats för fastigheten. Vid utmätning ska en gäldenär som har lagfart på en fastighet också presumeras vara ägare till en fastighet om det inte framgår att den tillhör någon annan, UB 4:24. .

7.3 Beneficium

7.3.1 *Lite allmänt om beneficium*

För att en tillgång ska kunna utmätas ska den tillhöra gäldenären och i princip kunna överlåtas och ha ett ekonomisk värde. Men det är inte all egendom som får utmätas. Det som gäldenären behöver enligt särskilda bestämmelser för att kunna arbeta och till sin och familjens försörjning ska undantas från utmätning, s.k. beneficium. Reglerna om beneficium finns i UB 5:1-4 och enligt UB 5:5-9 ska egendom tas undan på grund av dess karaktär eller om den på grund av särskild föreskrift inte får utmätas. Har egendom som är gäldenärens beneficium pantsatts för en fordran kan sådan egendom utmätas endast för denna fordran. Detsamma gäller om borgenären har retentionsrätt i sådan egendom för sin fordran, UB 5:13.

Reglerna om beneficium gäller inte om gäldenären är en *juridisk person* och egendomen kan inte uteslutas från utmätning av denna anledning. Under vissa förutsättningar har dock dödsbon ett sådant skydd, UB 5:3. Det ska dock påpekas att om gäldenären anvisar egendom som är dennes beneficium kan den i vissa fall utmätas. En sådan utmätning får dock inte ske om det uppenbart skulle åsidosätta gäldenärens skydd, att få behålla egendomen eftersom gäldenären och dennes familj har ett behov av att behålla den enligt reglerna för beneficium.

Syftet med detta avsnitt är att ta upp några typexempel på sådan egendom som kan vara beneficium för gäldenären och vad man bör tänka på när det ska göras en bedömning om egendomen är beneficium för gäldenären. I övrig behandlas reglerna om beneficium i Kronofogdens handbok, Utmätning och i ett ställningstagande från processägarna, IND nr 22/8. Båda dokumenten kan läsas från Kronofogdens hemsida på Internet, www.kronofogden.se. Den egendom som tas upp i detta avsnitt är följande.

- Arbetsredskap,
- bankmedel och kundfordringar,
- bostadsrätt och hyresrätt.

7.3.2 *Arbetsredskap*

Är gäldenären en *fysisk person* och har han arbetsredskap och annan utrustning som denne behöver i sin förvärvsverksamhet eller yrkesutbildning gäller som huvudprincip, att den inte får utmätas. En förutsättning för att utesluta sådan egendom från utmätning är att den inte ska ha ett alltför högt värde. Endast egendom som uppgår till ett skäligt värde kan undantas från utmätning. Finns det ett behov för gäldenären att ha egendom i sin förvärvsverksamhet som har ett högre värde än vad som kan anses vara skäligt ska hela egendomen utmätas. Om gäldenären kan bedriva sin verksamhet med egendom som har ett skäligt värde kan en utmätning begränsas till den egendom som representerar det högre värdet. Behöver hela egendomen utmätas kan det göras med ett förbehåll som innebär att gäldenären ska få ett skäligt belopp från den köpeskilling som egendomen inbringar efter en försäljning., UB 5:1 p.3 samt 5:4. För detta belopp ska gäldenären kunna ersätta den utmäta egendomen med annan egendom till ett skäligt värde och använda den i hemmet eller i förvärvsverksamheten.

Arbetsredskap ska till ett skäligt värde undantas från utmätning. Vad som är ett skäligt värde ska avgöras utifrån gäldenärens speciella förhållanden och bedömas från fall till fall. Den egendom som ska bedömas är t.ex. inventarier, bilar, verktyg, datorutrustning, ett mindre varulager och facklitteratur, allt till ett skäligt värde. Bedömningen om vad som är ett skäligt värde ska bedömas från fall till fall men Högsta domstolen har i ett antal rättsfall (prejudikat) angett ett riktmärke som kan vara en grov tumregel att utgå ifrån. Enligt Högsta domstolen gäller den huvudprincipen att det skäliga värdet får uppgå högst till ett belopp som svarar mot 60 % av prisbasbeloppet, (basbeloppet). Prisbasbeloppet räknas fram av Statistiska Centralbyrån, SCB – se bilden nedan. För år 2012 blir sextio procent av prisbasbeloppet 26 400 kronor och för år 2013 ett belopp om 26 700.

Prisbasbelopp

Prisbasbeloppet (tidigare basbeloppet) räknas fram på grundval av ändringarna i det allmänna prisläget enligt bestämmelserna i socialförsäkringsbalken (SFS 2010:110). Beräkningarna görs med utgångspunkt i förändringen av konsumentprisindex och fastställs för helt kalenderår. Mellan 1960 och 1981 fastställdes basbeloppet för en månad i sänder på grundval av ändringarna i det allmänna prisläget två månader tidigare. Prisbasbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor.

År	Period	Prisbasbelopp, kr
2013		44 500
2012		44 000
2011		42 800
2010		42 400

Källa: SCB - Statistiska centralbyrån

Som Högsta domstolen angett i sina domskäl är beräkningen utifrån prisbasbeloppet endast ett riktmärke som det vid behov kan göras avsteg ifrån, se NJA 1984 s 824, 1985 s 155, 1985 s 710 samt 1990 s 769.

Från den praktiska verksamheten kan det anges ett fall, där det gällde att bedöma vad en bil till en taxiverksamhet skulle ha för skäligt värde, ett belopp som skulle förbehållas gäldenären till ett inköp av en annan bil i stället för den utmäta. Med hänsyn till gäldenärens förvärvsverksamhet frångick tingsrätten tumregeln om 60 % av prisbasbeloppet och förbehöll gäldenären ett högre belopp (36 000 kronor) för inköp av en annan bil som skulle ersätta den utmäta i gäldenärens verksamhet.

Det ska noteras att i Kronofogdens handbok, Utmätning på s. 98 anförs det kritik mot det uttalande som finns i kommentaren till utsökningsbalken om hur mycket av det sammanlagda värdet av gäldenärens arbetsredskap som kan undantas från utmätning. Jämför *Walin, Gösta, Gregow, Torkel, Löfmark, Peter, Millqvist, Göran, Persson, H. Annina, Utsökningsbalken, En kommentar, 4 uppl. 2009 s. 215.*

Dessutom kan det tilläggas att om en borgenär till gäldenären har företagshypotek som säkerhet för sin fordran så ingår arbetsredskap i den egendom som omfattas av företagshypoteket om den är möjlig att utmäta.

7.3.3 *Bankmedel och kundfordringar samt fondandelar*

Bedriver gäldenären näringsverksamhet är det inte ovanligt att denne har ett eller flera konton hos en bank och dess behållning kan snabbt varieras i storlek. Det är inte ovanligt att gäldenären också har kundfordringar på grund av att denne utfört ett arbete eller sålt en affärsartikel. Fordran kan vara fakturerad men behöver inte vara det och en fordran kan utmätas även om den inte är fakturerad.

Är gäldenären en *fysisk person* ska det göras en prövning om tillgodohavandet på ett bankkonto eller kundfordringarna ska uteslutas från utmätning, med hänsyn till reglerna om beneficium. Från utmätning ska det tas undan pengar och tillgodohavande på ett bankkonto som gäldenären är i behov av för att kunna försörja sig och sin familj. Hänsyn ska också tas till gäldenärens underhållsbörda. Det belopp som ska undantas från utmätning ska beräknas utifrån vad gäldenären behöver för att täcka kostnaderna för mat, kläder, resor till och från arbetet och hyreskostnaderna. Det utmätningfria beloppet ska normalt täcka kostnaderna under den närmaste månaden om gäldenären inte inom en kortare tid får inkomster. Hänsyn ska tas till omständigheterna i det särskilda fallet och därför kan det också bli aktuellt att i det utmätningfria beloppet räkna in även speciella kostnader.

Särskilt ska det uppmärksammas att kostnaden som en fysisk näringsidkare kan ha för bilresor för att komma till och från sin arbetsplats ska räknas med i det belopp som ska vara utmätningfritt. Det är inte ovanligt att en hantverkare behöver en bil för att kunna transportera sina verktyg till den arbetsplats där denne utför sitt uppdrag. Kostnaden för sådana bilresor bör också medräknas i det utmätningfria beloppet, om gäldenären kan påvisa att resorna är nödvändiga för att denne ska kunna utföra sitt uppdrag. De avtal som gäldenären har med sin uppdragsgivare kan visa att bilresorna är nödvändiga för att gäldenären ska kunna fullfölja sitt uppdrag.

Som bekant kan en viss del av gäldenärens fordran hos en bank utmätas och utmätningen behöver således inte omfatta hela det tillgodohavande som finns på ett konto hos en bank. Gäldenären kan ha ett konto hos en bank som också är kopplat till en kredit som gäldenären fått från banken. På ett sådant konto kan en utmätning endast avse det tillgodohavande som gäldenären har på kontot. Även om gäldenären förfogar över den kredit som banken beviljat och det finns utrymme som gäldenären kan utnyttja får kreditbeloppet inte i något avseende utmätas. Detta gäller även om kundfordringar betalats till detta konto. I ett sådant fall är det särskilt viktigt att utmäta kundfordringarna innan dessa betalas till gäldenärens bankkonto. Utmätning får det nämligen först göras när gäldenären på bankkontot har insatta medel som innebär att denne har en fordran hos banken..

Även om den fysiska gäldenären inte har några pengar eller ett tillgodohavande på ett konto hos en bank kan denne ha kundfordringar. Dessa kan undantas helt om de inom kort tid kan omsättas till likvida medel och gäldenären behöver dessa medel till sin och familjens försörjning. Det kan visa sig att en kundfordran är större än det utmätningens belopp som ska tas undan från utmätning för att det är beneficium. I ett sådant fall kan kundfordran inte utmätas enbart till en viss del utan hela fordringsbeloppet måste utmätas om det blir aktuellt med en utmätning. En kundfordran kan inte heller utmätas med ett förbehåll om att gäldenären ska få en del av det fordringsbelopp som faller ut på grund av utmätningen. (Analogvis, se särskilt vad Högsta domstolen anfört i sina skäl i prejudikatet, NJA 2004 s. 868).

Det ska påminnas om att ett tillgodohavande på ett konto hos en bank är sådan egendom som inte omfattas av ett företagshypotek. Däremot ingår kundfordringar i den egendom som omfattas av ett företagshypotek. En kundfordran som utgör beneficium för gäldenären i omfattas inte av företagshypoteket. (UB 5:1 p. 7 – annan fordran – samt lagen om företagshypotek, FHL 2:1 p. 3).

Att fondandelar kan utgöra beneficium för gäldenären och ska undantas från utmätning framgår av ett prejudikat, NJA 2012 s. 35. Högsta domstolen tillämpade UB5:1 p.7 och ansåg att de i målet aktuella fondandelarna kunde likställas med ett banktillgodohavande.

7.3.4 *Bostadsrätt och hyresrätt*

En hyresrätt som är stadigvarande bostad för en gäldenär kan inte utmätas. Detsamma gäller för en hyresrätt som en fysisk gäldenär använder i sin näringsverksamhet om gäldenären behöver den i sin förvärvsverksamhet. Detta behov ska bedömas efter gäldenärens förhållanden. Om merparten av gäldenärens tillgångar i företaget utmäts har denne kanske inte längre ett behov av sin hyreslokal. För att en hyresrätt ska kunna utmätas ska det finnas indikationer på att hyresvärden ger sitt samtycke till att den överlåtes, NJA 1986 s. 68.

Om en bostadsrätt är stadigvarande bostad för gäldenären och dennes familj kan den i normala fall utmätas först om den har ett högt marknadsvärde, NJA 2004 s. 373 I och II. Reglerna om beneficium skyddar en bostadsrätt från utmätning om den har ett lågt marknadsvärde. Är bostadsrätten pantsatt för en fordran kan den utmätas för denna fordran och då gäller inte reglerna om beneficium. En bostadsrätt som avser en lokal är fri att utmäta för den skyddas inte heller av reglerna om beneficium för gäldenären.

Om gäldenären i sin verksamhet har en hyresrätt till en lokal som kan överlåtas eller en bostadsrätt så ingår dessa i den egendom som omfattas av säkerhetsrätten företagshypotek. Det ska noteras att om gäldenären har överlåtit en sådan lokal och är inte hela köpeskillingen betald så ingår denna fordran också i företagshypotek. (Det förutsätts att fastighetsägaren eller bostadsrättsföreningen har - denuntierats – underrättats om överlåtelsen).

7.4 Företagshypotek

7.4.1 *Lite om företagshypotek*

Om en näringsidkare försätts i konkurs är det oftast många borgenärer som vill få betalt från gäldenärens tillgångar. Vid konkurs gäller den huvudregeln att borgenärerna har lika rätt att få betalt för sina fordringar, se 18 § förmånsrättslagen. Men en borgenär kan också få betalt före andra borgenärer om dennes fordran har förmånsrätt i gäldenärens tillgångar. Har borgenären skaffat sig en särskild förmånsrätt är möjligheten att få betalt framför andra borgenärer så mycket större. Företagshypoteket är en säkerhet som tillhör de särskilda förmånsrätterna. Den särskilda förmånsrätt som ett företagshypotek ger ska beaktas i gäldenärens konkurs men också vid utmätning, se 1 § och 5 § samt 18 § förmånsrättslagen.

Företagshypotek är en säkerhetsrätt som i princip omfattar all den lösa egendom som tillhör den verksamhet som en näringsidkare bedriver. En näringsidkare kan upplåta ett företagshypotek som säkerhet för sina krediter och fordringsägarna får då en säkerhet som i stort sett avser all den lösa egendom som ingår i näringsidkarens rörelse. Men det finns dock några få tillgångar som inte ingår i företagshypoteket trots att de omfattas av näringsidkarens verksamhet. Hur en upplåtelse av företagshypotek går till framgår av lagen (2008:900) om företagshypotek. Denna lag trädde i kraft 2009-01-01 och vissa ändringar 2009-03-01.

Syftet med företagshypoteket är att den lösa egendom som tillhör en näringsidkare ska kunna utnyttjas som en kreditsäkerhet även om egendomen inte har traderats. Traditionen har ersatts av en åtgärd om inskrivning i ett offentligt register. Med tradition avses i allmänhet att den som överlåter lösöre ska inte ha egendomen kvar i sin besittning för att köparen ska få den skyddad mot överlåtarens borgenärer. Köparen ska normalt ha fått egendomen i sin besittning, men det kan vara tillräckligt att överlåtarens inte längre har någon möjlighet att förfoga och råda över den sak som har överlåtits, se Zetterström, Stefan, Sakrättens fyra huvudfall, 2 uppl. 2008 s. 70-71.

Som tidigare nämnts är företagshypoteket en säkerhetsrätt som omfattar all den lösa egendom som ingår i den in-tecknade verksamheten. Men säkerheten är inte riktad till en bestämd egendom och den kan växla med tiden eftersom näringsidkaren kan avyttra lös egendom men också köpa in ny egendom. Säkerheten avser den egendom som löpande ingår i den in-tecknade verksamheten. Egendomen kan också växla från att ha varit sådan egendom som ingår i företagshypoteket till egendom som inte omfattas av hypoteket. Exempelvis så ingår kundfordringar i företagshypoteket men de omfattas inte av hypoteket om de genom betalningar omvandlas till ett tillgodohavande hos en bank. Bankmedel är en sådan tillgång som inte ingår i den egendom som omfattas av företagshypoteket.

Om en näringsidkare överlåter hela sin rörelse så gäller företagshypoteket fortfarande i den egendom som hörde till den in-tecknade verksamheten vid den tidpunkt som rörelsen bytte ägare. Juridiskt kallas detta att borgenären har en förföljeserätt. Men denna rätt är dock tidsbegränsad och preskriberas om borgenären inte inom vissa tider utnyttjar denna rätt.

För att kunna upplåta företagshypotek som säkerhet krävs det först att näringsidkaren gör en inskrivning av ett penningbelopp i sin näringsverksamhet. Inskrivningen görs i ett företagsin-teckningsregister som förs av Bolagsverket. Detta kallas för företagsin-teckning och en eller flera inskrivningar kan registreras. Ett bevis på inskrivningarna utfärdas och detta kallas för företagsin-teckningsbrev. Har flera in-teckningar gjorts gäller de i den turordning som de registrerats. Ett företagsin-teckningsbrev kan utfärdas i en skriftlig form eller elektroniskt genom att det registreras i ett in-teckningsbrevsregister, som finns hos Bolagsverket.

Själva upplåtelsen av företagshypoteket går till på det viset att näringsidkaren lämnar över ett skriftligt företagshypoteks brev till en borgenär som säkerhet för dennes fordran.

Hypoteks brevet ska lämnas i borgenärens besittning och finns det hos tredje man ska denne underrättas. Den borgenär som har ett skriftligt hypoteks brev i sin besittning kan få sitt innehav registrerat i företagsinteckningsregistret.

Är det ett elektroniskt företagsinteckningsbrev blir säkerheten fullbordad och sakrättsligt skyddad först när borgenären blir registrerad som innehavare av hypoteks brevet i inteckningsregistret som förs av Bolagsverket. Samma skydd får borgenären om någon som företräder denne blir registrerad som innehavare i inteckningsbrevsregistret.

Att ha företagshypotek som säkerhet för sin fordran innebär följande. Med hypoteket har man rätt att få betalt ur den företagsintecknade egendomen före andra borgenärer, enligt den turordning som är fastställd i förmånsrättslagen. Detta gäller vid utmätning hos näringsidkaren och i dennes konkurs.

Näringsidkaren har inte något ägarhypotek i de hypoteks brev som inte är ”belånade”. Det innebär att de som har säkerhet i de hypoteks brev som kommer direkt efter dem som är obelånade får en skjuts uppåt i turordningen. De får en bättre utdelning om säkerheten skulle behöva realiseras. Detta gäller endast så länge hypoteks breven är obelånade och näringsidkaren kan försämra deras läge genom att upplåta dessa som säkerhet till andra borgenärer för deras fordran.

En näringsidkare kan inte ha ett ägarhypotek i ett företagshypoteks brev och det kan därför inte heller utmätas. Däremot kan Kronofogden ta ett hypoteks brev som säkerhet för en avbetalningsplan som gäldenären kan ha med myndigheten för sina skulder till staten.

Beviljade inteckningar: 1 st.
Belopp: 600 000,00 SEK

556501-4452

Inteckningar

Det här är ett skriftligt inteckningsbrev.
Inteckning enligt lagen om företagsinteckning.
All gäldenärs egendom.

Ordningsnr.	Belopp	Inteckningsnr.	Summa inomläge
1	600 000,00 SEK	19950224.82.01	600 000,00

Innehavare: Sparbanken Sverige AB
Adress: Box 74, 236 22 HÖLLVIKEN
Nummer: 19950224.82.02

1995-02-24
År inskrivningsdatum

Uppgifterna visar inteckningsregistrets innehåll efter införing av inskrivningsärendet på inskrivningsdagen 2009-01-28.
Inteckningarna visas i gällande företrädesordning om inte annat anges. Enligt regeringsbeslut 1994-03-24 har inskrivningsmyndigheten rätt att sälja uppgifter ur företagsinteckningsregistret till kreditupplysningsföretag.

Logga ut | Startsida |
 Mina sökningar | Mina dokument |

Sökvärde: 556583-6110

2009-01-22 07:50

Sökning Granskning

Företagsinformation

Företagsinformation
 räknelnummer löpnr

Sök

Valt företag:

Organisationsnr
 Företagsnamn

- Ladda hem elektroniska dokument
- Inkomna årsredovisningar
- Ärendeförteckning
- Företagsnamn
- Verksamhet/ändamål
- Grundinformation företag
- Företagsstatus
- Aktiekapital
- Funktionärer/firmateckning/vakans
- Förseningsavgifter
- Företagsinteckningar
- Företagsinteckningar - ärenden

Näringsidkare

Nummer:
 Namn:

organisationsnummer
 firmanamnet

Upplägg 1

Beviljade inteckningar: 2 st.
 Belopp: 1 400 000,00 SEK

Inteckningar

Det här är ett skriftligt inteckningsbrev.
 Inteckning enligt lagen om företagsinteckning.
 All gäldenärs egendom.

2001-10-16 (Inskrivningsdatum)

Ordningsnr.	Belopp	Inteckningsnr.	Summa inomläge
1	400 000,00 SEK	20011016.24.01	400 000,00

Innehavare: ALMI Företagspartner Skåne AB
 Adress: Kanalgatan 24, 291 34 KRISTIANSTAD
 Nummer: 20011016.24.02

Detta är inte datumet för inskrivningen av företagshypoteksbrevet

Det här är ett skriftligt inteckningsbrev.
 Inteckning enligt lagen om företagsinteckning.
 All gäldenärs egendom.

Ordningsnr.	Belopp	Inteckningsnr.	Summa inomläge
2	1 000 000,00 SEK	20070124.53.01	1 400 000,00

Innehavare och dennes adress

Innehavare:
 Adress:
 Nummer: 20070124.53.02

Uppgifterna visar inteckningsregistrets innehåll efter införing av inskrivningsärendet på inskrivningsdagen 2009-01-20. Inteckningarna visas i gällande företrädesordning om inte annat anges. Enligt regeringsbeslut 1994-03-24 har inskrivningsmyndigheten rätt att sälja uppgifter ur företagsinteckningsregistret till kreditupplysningsföretag.

7.4.2 *Egendom som ingår i företagshypoteket*

Som tidigare nämnts ingår i företagshypoteket endast sådan lös egendom som tillhör den verksamhet som näringsidkaren bedriver. Har näringsidkaren tillgångar som inte ingår i dennes verksamhet så omfattas den normalt inte heller av företagshypoteket. Men det är inte alltid så enkelt att avgöra om egendomen är av privat natur eller om den ska anses ingå i näringsidkarens verksamhet. Är det en fysisk person som bedriver näringsverksamhet kan denne genom sin bokföring visa vilken egendom som tillhör näringsverksamheten. Om näringsidkaren är ett aktiebolag finns det vägledning från ett prejudikat från Högsta domstolen. I NJA 1986 s. 599 gällde det frågan om hur en båt som köptes in av ett aktiebolag skulle bedömas när det framgick att båten skulle användas endast privat av en styrelseledamot i bolaget. Enligt Högsta domstolen skulle det bl.a. strida mot aktiebolagsrättsliga regler om viss egendom som tillhörde bolaget inte skulle anses ingå i dess verksamhet. Högsta domstolen ansåg att båten tillhörde den intecknade verksamheten och omfattades därför av företagshypoteket.

Egendom som inte omfattas av företagshypoteket.

I lagen om företagshypotek finns det särskilt angivet viss egendom som inte ingår i företagshypoteket även om det ingår i den intecknade verksamheten. Den egendom som inte ingår i företagshypoteket är följande.

- Kassa och bankmedel.
Medel på plusgirokonto omfattas också.
- Aktier och andra finansiella instrument som är avsedda för allmän omsättning.
Med finansiella instrument avses olika värdepapper som uppräknas i 1 kap 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Det är bl.a. obligationer, fonder av olika slag samt aktier.

Andra tillgångar som inte ingår i företagshypoteket är egendom som kan pantsättas genom inteckning, exempelvis fast egendom och tomträtt. Egendom som inte kan utmätas eller ingå i gäldenärens konkurs omfattas inte heller företagshypoteket. Det kan vara egendom som är beneficium för gäldenären men det avser även andra omständigheter som utgör hinder mot utmätning.

Den ovan uppräknade egendomen som inte omfattas av företagshypoteket kan utmätas efter de vanliga reglerna för utmätning.

Exempel på egendom som kan ingå i företagshypoteket är följande.

- Bostadsrätt
- Hyresrätt till en lokal om hyresgästen får överlåta den.
- Arrenderätt om den får överlåtas.
- Kundfordringar
- Andra fordringar (exempelvis överskjutande skatt och fordran på grund av att hela rörelsen överlåtits).
- Inventarier som inte tillhör fast egendom.
- Maskiner som inte tillhör fast egendom.
- Fordon
- Det övervärde som finns i egendom som inköpts på avbetalning med ägarförbehåll för säljaren. Exempelvis en bil som inköpts genom ett kreditköp.
- Byggnad på annans mark (ofri grund). Ska dock undantas om den omfattas av en säkerhetsöverlåtelse.
- Kontorsutrustning
- Handverktyg
- Goodwill

Är egendomen pantsatt kan den likväl ingå i företagshypoteket. Men panthavaren ska normalt först få betalt för sin fordran. Panthavaren har en förmånsrätt som går före den som följer med företagshypoteket. Detsamma gäller egendom som belastas av en retentionsrätt.

7.4.3 *Företagshypoteket vid utmätning*

Den egendomen som ingår i företagshypoteket kan utmätas för en borgenär som inte är innehavare av hypoteket. Borgenärerna som har företagshypotek kan dock ha en rätt att få betalt från den utmäta egendomen före sökanden i utmätningens mål. De borgenärer som har företagshypotek behöver inte ha en exekutionstitel för att få ut sin fordran. Men det krävs att de gör en anmälan om sitt anspråk hos Kronofogden. En sådan anmälan ska göras innan den utmäta egendomen säljs men om försäljningen sker under hand räcker det att göra en anmälan senast då fördelningen av medel ska äga rum. Behöver det inte ske en försäljning eller om det utmätts en fordran som ska drivas in ska anmälan göras senast vid den tidpunkten då fördelningen av medel ska äga rum.

Även om borgenärerna med företagshypotek har begärt att få betalt från den utmäta egendomen ska deras rätt prövas. För att få betalt krävs det att företagshypoteket har sin grund i en företagsinteckning som det ansökts om senast dagen före beslutet om utmätning. Om företagshypoteket har upplåtits till borgenären efter utmätningen torde detta inte påverka dennes rätt att få betalt.

Borgenärernas rätt att få betalt, på grund av att deras fordran är förenad med företagshypotek, i den utmäta egendomen är villkorad. Under vissa omständigheter har sökanden i utmätningens mål företräde och ska ha betalt för sin fordran i den utmäta egendomen även om denna ingår i företagshypoteket. Sökanden i utsökningsmålet har företräde i den utmäta egendomen om den inte behövs för att säkra hypoteksinnehavarnas rätt att få betalt. Av denna anledning ska Kronofogden pröva om de fordringar som är förenade med företagshypotek kan bli betalda utan att den utmäta egendomen behöver tas i anspråk. Vid denna prövning ska den egendom som ingår i företagshypoteket bedömas. Men det ska också tas hänsyn till om hypoteksinnehavarna har säkerhet i annan egendom som tillhör näringsidkaren. Exempelvis panträtt i en fastighet som tillhör gäldenären. Det är endast säkerheter från näringsidkaren (gäldenären) som ska beaktas. I bedömningen ska det dock inte tas med om näringsidkaren ställt borgen eller om tredje man ställt någon form av säkerhet. Kronofogden ska bedöma hypoteksinnehavarnas säkerhet med försiktighet och det ska lämnas en betryggande säkerhetsmarginal, se NJA 1972 s. 197.

Vid utmätningstillfället kan det klart framgå att hypoteksinnehavarnas rätt till betalning är tryggad i den egendom som blir kvar efter en utmätning och som ingår i företagshypoteket. Den egendom som finns hos näringsidkaren kan värdebedömmas utifrån det anläggningsregister som denne kan vara skyldig att föra. Balansräkningen kan också ge en viss vägledning om värdet på den egendom som finns hos näringsidkaren. Visar det sig att hypoteksinnehavarna har en betryggande säkerhet kan en utmätning begränsas till att endast täcka sökandens fordran i utsökningsmålet. I andra fall kan det krävas att en större utredning görs och att näringsidkarens egendom behöver värderas av en sakkunnig. En utredning kan resultera i att en stor mängd egendom måste utmätas eftersom den utmäta egendomen ska täcka hypoteksinnehavarnas fordran och den fordran som sökanden har i utmätningensmålet. Det kan också visa sig att den egendom som näringsidkaren har endast täcker de fordringar som är förenade med företagshypoteket och då kan det inte bli utmätning för det aktuella utmätningensmålet.

Företagshypotek kan upplåtas även efter det att egendom som ingår i hypoteket har blivit utmätt. Grundar sig upplåtelsen på inteckningar som sökts senast dagen före utmätningen torde hypoteksinnehavarna kunna påfordra betalning för sin fordran före utmätningen; se 9 § förmånsrättslagen jämfört med 4 kap 29 § utsökningsbalken samt Walin, Gösta, Om företagshypotek, 1995 s. 129.

Om utmätning sker av egendom som ingår i företagshypoteket och har gäldenären skriftliga företagshypoteksbrief i sin besittning bör dessa tas om hand av Kronofogden, UB 6:5. Finns det elektroniska hypoteksbrief kan Kronofogden begära att Bolagsverket ska besluta om att registreringsåtgärder inte får vidtas; 10 § lagen (2008:1075) om inteckningsbrevsregister. Ett hypoteksbrief som är belånat ska också tas om hand av Kronofogden om det framgår av belåningen att det finns ett överhypotek. Är hypoteksbriefet elektroniskt ska Kronofogden begära hos Bolagsverket att det beslutas om att registreringsåtgärder inte får vidtas. Dessa åtgärder syftar till att hindra gäldenären från att ställa övervärdet i ett företagshypotek som säkerhet för en borgenärs fordran. En borgenär som får övervärdet i ett företagshypotek som säkerhet efter en utmätning, får en förmånsrätt som ger denne en möjlighet att få betalt för sin fordran framför borgenären i utmätningensmålet. Den förmånsrätt som en utmätning ger kan då bli helt värdelös. Se UB 4:29 st.2 samt 6:7 st. 2, Walin, Gösta m.fl. Utsökningsbalken, En kommentar, 4 uppl.s.195 och s.251 ff samt Gregow, Torkel, Utsökningsrätt, 3 uppl. s.194.

7.4.4 *Företagsinteckningen vid utmätning*

Lagen (2008:990) om företagshypotek började gälla 2009-01-01 och för de elektroniska hypoteksbreven 2009-03-01. Dessförinnan gällde lagen (2003:528) om företagsinteckning.

Mellan dessa lagar finns det en viktig skillnad. Det företagshypotek som nu gäller är att hypoteket har en särskild förmånsrätt som gäller före en utmätning. Förmånsrätten ska beaktas vid en utmätning hos gäldenären och i dennes konkurs. För de företagsinteckningar som beviljats innan lagen om företagshypotek trädde i kraft ska reglerna för företagsinteckning tillämpas fram till 2010-01-01. En företagsinteckning som upplåtits efter de äldre bestämmelserna har endast en allmän förmånsrätt och ska beaktas enbart i gäldenärens konkurs men inte vid utmätning.

En företagsinteckning som beviljats enligt de äldre bestämmelserna omvandlas normalt 2010-01-01 automatisk till en inteckning enligt lagen för det nuvarande företagshypoteket. Om ett företagshypotek har sin grund i en företagsinteckning från år 2009 ska detta beaktas vid en utmätning. Har däremot hypoteket sin grund i en företagsinteckning som beviljats före år 2009 ska hypoteket inte beaktas vid utmätning, om ansökan om utmätning görs hos Kronofogden före 2010-01-01. Om de äldre reglerna gällde vid ansökan om utmätning så gäller de under hela den tid som utmätningförfarandet pågår oavsett hur lång tid det tar.

Lagen (2008:990) om företagshypotek.

Lagen (2003:528) om företagsinteckning

Förmånsrättslagen (1970:979)

Lagen (2008:1075) om inteckningsbrevsregister

Utsökningsbalken

NJA 1972 s. 197.

NJA 1986 s. 559.

Prop 2007/08:161

Prop 1980/81:8 s. 409.

Walín, Gösta, Gregow, Torkel, Löfmark, Peter, Millqvist, Göran, Persson, H. Annina,

Utsökningsbalken, En kommentar, 4 uppl. 2009.

Walín, Gösta, Om företagshypotek, 1995.

Dahlgren, Rolf, Rune, Christer, Företagshypotek m.m. En lagkommentar, 2 uppl. 1995.

Zetterström, Stefan, Sakrättens fyra huvudfall, 2 uppl. 2008.

Folkesson, Enar, Företaget i ekonomisk kris, 7 uppl. 2007.

Håstad, Torgny, Sakrätt avseende lös egendom, 6 uppl. 1996.

Gregow, Torkel, Utsökningsrätt, 3 uppl. 1996.

7.5 Lite om separationsrätt

I detta avsnitt ska i korthet den situationen beröras då det är fråga om utmätning och gäldenären har egendom som denne har till försäljning genom kommission. Vidare tas det upp lite allmänt om vad som gäller vid utmätning när gäldenären förvarar egendom som tillhör tredje man och till vilken gäldenären har en redovisningsskyldighet. Dessutom ska några påpekanden göras om vilken betydelse som retentionsrätten har vid utmätning.

7.5.1 *Kommission*

Det är inte helt ovanligt att en näringsidkare säljer eller köper egendom för annans räkning i s.k. kommission. För att det ska anses vara kommission måste försäljningen eller inköpet ske i näringsidkarens eget namn, även om agerandet sker på grund av ett sysslomannauppdrag som denne fått från en tredje man. Kommissionär kallas den som säljer eller köper varor för en annans räkning, huvudmannen, som kallas för kommittent.

Vid försäljningskommission behåller huvudmannen, kommittenten, sin äganderätt till varorna fram till den tidpunkten då en köpare övertar egendomen enligt ett avtal med kommissionären, se 53 § lagen om kommission. En förutsättning för att kommittenten ska ha separationsrätt till egendom som finns hos gäldenären är att den ska vara individuellt bestämd så den går att identifiera och kan avskiljas från övrig egendom som finns hos gäldenären.

Påstår gäldenären vid utmätning att egendom som finns hos denne tillhör tredje man på grund av ett kommissionsavtal måste detta påstående kunna styrkas. Det ska framgå att egendomen tillhör tredje man för att egendomen inte ska utmätas för gäldenärens skulder. Att det finns ett gällande kommissionsavtal kan beläggas med ett dokument men dessutom måste den egendom som avtalet avser kunna identifieras. Egendomen ska utmätas om det inte framgår specifikt att det är just den egendomen som har lämnats till gäldenären för försäljning i kommission. UB 4:18 tillämpas men det kan också finnas skäl att tillämpa UB 4:20, NJA 1983 s. 553.

7.5.2 *Redovisningsmedel*

För en näringsidkare är det inte ovanligt att denne i sin affärsverksamhet får agera som ett mellanled och ta emot medel – pengar eller annan fungibel egendom - från en person med en skyldighet att redovisa dessa till en tredje person. Med fungibel egendom avses sådan egendom som inte är individuellt bestämd, t.ex. pengar, olja, säd eller ett antal flaskor Coca Cola. Skyldigheten att redovisa medlen regleras i en särskild lag, lagen (1944:181) om redovisningsmedel. Den som fått egendom med en skyldighet att redovisa denna till någon, ska hålla egendomen avskild från sina egna tillgångar. Avskiljandet från de egna tillgångarna ska normalt göras utan dröjsmål. Hur länge ett dröjsmål får vara kan inte anges bestämt utan det kan variera något. Det framgår av olika prejudikat, se NJA 1985 s. 836, 1987 s. 18 och 1999 s.812 men i normala fall kan det som mest röra sig om ett par dagar. Se även Högsta domstolen, en dom från 2012-06-15 Mål nr Ö 5134-10; domen är publicerad på Högsta domstolens webbsida.

Även om medlen inte är avskilda kan det anses att medlen tillhör tredje man och inte gäldenären vid en konkurs eller utmätning. Detta gäller under förutsättning att gäldenären inte är i dröjsmål med avskiljandet och att medlen finns omedelbart tillgängliga för att avskiljas. Det kan vara pengar som ska redovisas som helt nyligen har satts in på ett bankkonto som tillhör gäldenären. Är det aktuellt med utmätning samma dag som pengarna satts in på bankkontot kan det föreligga hinder mot utmätning, även om medlen har sammanblandats med gäldenärens medel. Ett specifikt belopp kan undantas från utmätning om det på något sätt kan visas att gäldenären har en redovisningsskyldighet för det aktuella beloppet. Detta förutsätter förstås, som tidigare nämnts, att gäldenären inte är i dröjsmål med att skilja det aktuella beloppet från sina egna medel.

7.5.3 *Retentionsrätten*

I korthet innebär en retentionsrätt att en person har säkerhet i en speciell egendom som finns i dennes besittning men ägs av en annan person. Men det krävs mera för att en retentionsrätt ska anses ha uppkommit. Den som innehar egendomen ska ha ett fordringsanspråk mot egendomens ägare för det arbete som denne utfört på den kvarhållna egendomen. Får borgenären inte betalt för sitt arbete behöver denne inte lämna ut egendomen. I vissa fall kan borgenären sälja egendomen för att på så sätt få betalt för sin fordran. En viktig förutsättning för att det ska anses ha uppkommit en retentionsrätt är att borgenärens fordran ska ha ett klart samband (konnexitet) med den kvarhållna egendomen, NJA 1985 s. 205.

En fordran som är förenad med retentionsrätt har också en förmånsrätt som ska beaktas i gäldenärens konkurs eller om den kvarbehållna egendomen utmäts för annan borgenär. Som framgått så kan egendom som är belastad med en retentionsrätt utmäts för andra skulder som egendomens ägare kan ha. Vid en sådan utmätning ska det i utmätningsbeslutet antecknas att i egendomen finns det en retentionsrätt och vem som är borgenär och det aktuella fordringsbeloppet. Kronofogden kan ta hand om den utmäta egendomen men innehavaren av retentionsrätten behöver normalt inte avstå från sin rätt om denne inte får betalt., UB 6:7 och 8:11. Innehavaren av retentionsrätten kan dock få stå tillbaka för sin rätt om egendomen säljs för en fordran som har samma eller bättre rätt än den som har sin grund i retentionsrätten.

8 En sakrättslig översikt i korthet

Sakrätten är ett omfattande område som inte kan beskrivas i korta ordalag. Det krävs fördjupade studier och därför vill jag påminna om att denna översikt är enbart några allmänna påpekande som i något avseende kan beröra utmättningsförfarandet.

Följande översikt innehåller en liten tablå över några egendomsgrupper och vad som krävs för att det sakrättsliga skyddet ska uppkomma när dessa överlåtes. Det sakrättsliga momentet behövs för att den överlåtna egendomen ska skyddas mot utmätning för de borgenärer som vill ha betalt av överlåtaren för sina fordringar.

- *Lösa saker – lösöre.*

I allmänhet tradition.

Konsumentköp - avser överlåtelsen ett konsumentköp är det avtalet som gäller. Det förutsätts dock att egendomen ska gå att identifiera eller så ska den vara utmärkt så att den kan urskiljas från övrig egendom som finns hos säljaren, En anteckning i en bokföringshandling kan också vara ett sätt att individualisera den sålda egendomen. 49 § konsumentköplagen.

Lösöreköp – för överlåtelse som är ett lösöreköp är det avtalet och vissa formföreskrifter som gäller.

Inkråmsöverlåtelse - vid inkråmsöverlåtelse från ett aktiebolag till ett annat med samma företrädare är det avtalet som gäller, NJA 2007 s. 413 samt 2008 s. 684. Med inkråmsöverlåtelse avses i allmänhet att alla inventarierna i en rörelse överlåtes.

Fastighetstillbehör - om en hyresgäst till sin hyresvärd, som också är fastighetsägare, överlåter sitt inkråm och den egendom som då blir att anse som fastighetstillbehör så är det avtalet som gäller, NJA 2007 s. 652.

- *Kundfordringar*

Överlåtelseförklaring och denuntiation (underrättelse) till fakturagäldenären (sekundogäldenären) att betalning ska ske till förvärvaren.

- *Hysesfordringar*
Kommande fordringar på hyror kan i princip inte utmätas förrän de betalats. Se NJA 1995 s. 157 samt Bengtsson, Bertil, Hager, Richard, Victorin, Anders, Hyra och annan nyttjanderätt till fast egendom, 7 uppl. 2007 s. 162.
- *Enkla skuldebrev – samma som kundfordringar*
- *Löpande skuldebrev*
Tradition.
- *Aktiebrev i kupongbolag*
Tradition och finns det inte aktiebrev ska aktiebolaget denuntieras – detta gäller också vid utmätning, Sandström, Torsten, Svensk Aktiebolagsrätt, 2 uppl. 2007 s. 151.
- *Finansiella instrument – Aktier i avstämningsbolag m.m.*
Registrering enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.
- *Hysesrätt – kommersiella lokaler*
Denuntiation (underrättelse) till fastighetsägare och dennes samtycke till överlåtelsen.
- *Byggnad på ofri grund – annans mark*
Avtalet vid överlåtelse. Giltig pantsättning sker genom säkerhetsöverlåtelse.
- *Bostadsrätt*
Denuntiation (underrättelse) till bostadsrättsföreningen.
- *Andel i ekonomisk förening*
Denuntiation (underrättelse) till föreningen (sannolikt).
- *Andel i handelsbolag*
Denuntiation (underrättelse) till bolaget – bolagsmännen.
- *Andel i dödsbo*
Denuntiation (underrättelse) till dödsboet – dödsbodelägarna.

9 Utmätning av egendom – några exempel

I detta avsnitt behandlas några exempel på egendom som kan vara föremål för utmätning. Men det ska redan nu särskilt påpekas att vid utmätning kan det också bli aktuellt att ta ställning till de regler som handlar om gäldenärens beneficium. Reglerna finns i utsökningsbalken och gäller som bekant för fysiska personer som bedriver näringsverksamhet. Bestämmelserna om beneficium gäller dock inte för näringsidkare som är juridisk person.

Det ska noteras att i samband med utmätning av en egendom ska Kronofogden självmant beakta så utmätningen inte kränker tredje mans rätt. Det har ansetts att frågor bör ställas till gäldenären om det behövs, för att få en viss klarhet om tredje mans rätt påverkas av utmätningen. Se prop. 1980/81:8 s. 421 samt JK:s beslut 2001-12-03 Dnr 1803-01-40.

Utmätningförfarandet som de olika exemplen belyser ska inte ses som en utförlig redogörelse. Avsikten med exemplen är att ge några allmänna råd om vad man bör tänka på när den beskrivna egendomen ska utmätas. De allmänna råden har valts utifrån den praktiska verkligheten, efter de problemställningar som en förrättningsman kanske snabbt måste ta ställning till när en förrättning ska genomföras hos gäldenären.

Utmäta

Kundfordringar

Att tänka på om gäldenären har kundfordringar

- Har gäldenären kundfordringar som är fakturerade. Ta vid behov del av gäldenärens kundreskontra.
- Har gäldenären fordringar som är intjänade kan dessa utmätas även om gäldenären inte har fakturerat beloppet.
- Även tvistiga fordringar kan utmätas.
- Om en kundfordran ska utmätas - tänk då på att hela fordringsbeloppet måste utmätas även om det är ett högre belopp än vad gäldenären är skyldig att betala. En kundfordran kan inte delas och utmätas intill ett visst belopp.
- Kontrollera med sekundogäldenären (den som är skyldig att betala till gäldenären) att denne inte har någon invändning mot kravet på betalning.
- Är du osäker om sekundogäldenären har betalningsförmåga kan du kontrollera om denne är föremål för verkställighet hos Kronofogden.
- Tänk på att kundfordringar ingår i företagshypoteket och att UB 8:13 ska tillämpas om företagsinteckningen är inskriven under år 2009. En förfrågan bör göras till hypoteksinnehavarna om de avser att tillämpa UB 8:13 om kundfordringarna blir utmätta.
- Tänk på att en kundfordran kan undantas från utmätning enligt reglerna om beneficium för gäldenären om denne är fysisk person. Detta gäller inte om näringsidkaren är en juridisk person. Se även avsnittet 7.3.3.
- UB 4:17 tillämpas vid utmätning av kundfordran och sekundogäldenären meddelas förbud att betala till annan än Kronofogden.

9.1.2 Exempel – bilaga till utmätningsbeslut avseende kundfordran

 Kronofogdemyndigheten			1
		BILAGA TILL UTMÄTNINGSBEVIS/PROTOKOLL	
N-team Malmö	Datum	Bilaga nr	
Christer Nilsson			
010-5747667			

Gäldenär/Svarande
Org-/personnummer

UTMÄTT FORDRAN/FORDRINGAR – AV GÄLDENÄREN FAKTURERAT BELOPP

Gäldenärens fordran utmäts denna dag enligt följande:

Fakturanr	Förfallodag	Sekundogäldenär	Fordringsbelopp
Förbudsmeddelande till sekundogäldenären		Muntligen per telefon med: Datum:	Skriftligen Datum: Bilaga:
Förbudsmeddelande till sekundogäldenären		Muntligen per telefon med: Datum:	Skriftligen Datum Bilaga:
Förbudsmeddelande till sekundogäldenären		Muntligen per telefon med: Datum:	Skriftligen Datum Bilaga:
Kopia / Original av ovanstående fakturor har omhändertagits denna dag.			

KRONOFOGDEMYNDIGHETEN I MALMÖ, Malmökontoret				Hemsida: www.rsv.se
Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-postadress
Box 50508	Kungsgatan 15	040-14 77 00	040-14 77 02	kfm@kfm12.rsv.se
202 50 MALMÖ				

9.1.3

Exempel – förbudsmeddelande till sekundogäldenären

Kronofogdemyndigheten har utmätt gäldenärens fordran/rättighet hos er

Gäldenär	Namn och adress	Person-/Organisationsnummer
Utmätt fordran/rättighet	Gäldenärens fordran om 3.893 kronor hos NN (sekundogäldenären) Fordringsbeloppet är fakturerat 080804 och med förfalldag 080903, fakturanr 834.	
Omhändertagen handling	Fordringsbevis m.m. Det utmätta fordringsbeloppet kan insättas på Kronofogdemyndighetens Plusgirokonto 4320011-2. Vid betalning ange fakturanr och gäldenärens organisationsnummer.	

Kronofogdemyndighetens beslut

Följande förbud m.m. meddelas er på grund av utmätningen	☒	Ni får inte betala ut något av det utmätta till annan än Kronofogdemyndigheten eller den som myndigheten anvisar. Om ni inte följer förbudet riskerar ni att få betala en gång till.	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> Behöver inte betala före fallodagen </div> <p>Senaste betalningsdag </p> <div style="background-color: yellow; padding: 2px; text-align: center;">Se fakturan</div> <p>Senaste betalningsdag</p>
	☐	Ni får inte utan tillstånd av Kronofogdemyndigheten lämna ut det utmätta pantbrevet.	
	☒	Samtidigt uppmanas ni att till Kronofogdemyndighetens plusgirokonto betala in hela det belopp som utmätningen avser	
	☐	Samtidigt uppmanas ni att till Kronofogdemyndighetens plusgirokonto betala in Kr	
Förbudet upphör att gälla när ni har betalat det utmätta beloppet till Kronofogdemyndigheten.			

Utmäts flera kundfordringar kan betalningarna bevakas i ett kalkylprogram som Microsoft Excel.

	A	B	C	D	E	F	G
1	Utmätt						
2	Gäldenär:	Namn och organisationsnummer					
3	Kundfordringar	Sekundogäldenär	Fakturanr	Fordringsbelopp	Förfalldag	Betald	Förbudsmedd
4	2008-04-23		755	21 095	2008-04-24	x	2008-05-07
5	2008-04-23		757	5 200	2008-04-26	x	2008-04-28
6	2008-04-23		758	70 230	2008-04-29	x	2008-04-28
7	2008-04-23		759	6 965	2008-04-30	x	2008-05-08
8	2008-04-23		760	6 173	2008-05-07	x	2008-05-07
9	2008-04-23		761	45 460	2008-05-10	x	2008-04-28
10	2008-04-23		764	16 974	2008-05-14	x	2008-05-06
11	2008-04-23		765	5 200	2008-05-15	x	2008-04-27
12	2008-04-23		766	41 035	2008-05-18	2008-05-20	2008-04-29
13	2008-04-23		768	17 384	2008-05-22	x	2008-04-23
14	2008-04-23		756	12 597	2008-04-25	2008-05-08	2008-04-28
15				Summa			
16	Summa 2008-04-23			248 313			

Utmäta

Rörelselokal

Att tänka på om gäldenären har rörelselokal - hyresrätt eller bostadsrätt

En rörelselokal med hyresrätt

- En hyresrätt kan utmätas om den får överlåtas. Det krävs att det finns åtminstone en indikation om att fastighetsägaren kommer att godkänna en överlåtelse. Men det kan också klart framgå av ett hyreskontrakt att hyresrätten får överlåtas. Av ett hyreskontrakt kan det förstås också framgå att hyresrätten inte får överlåtas, NJA 1986 s. 68.
- Är gäldenären en fysisk person kan hyresrätten ingå i dennes beneficium; se avsnittet om beneficium.
- Om gäldenären är en juridisk person kan hyresrätten utmätas om den får överlåtas. Beneficium gäller inte för juridisk person som är näringsidkare.
- En hyresrätt ingår i företagshypoteket.
- Vid utmätning tillämpas UB 4:17 och fastighetsägaren denuntieras (underrättas) om utmätningen. .

En rörelselokal med bostadsrätt

- Har gäldenären en bostadsrätt som rörelselokal kan den utmätas. Detta gäller oavsett om gäldenären är en fysisk person eller juridisk person. En bostadsrätt kan vara beneficium för en fysisk gäldenär men då ska bostadsrätten vara en stadigvarande bostad för denne och hans familj. Detta gäller inte för en lokal, NJA 2004 s. 373 I och II.
- En bostadsrätt ingår i företagshypoteket.
- Vid utmätning tillämpas UB 4:17 och föreningen denuntieras om utmätningen. Att bostadsrättsföreningen skyndsamt underrättas om utmätningen för att uppnå det sakrättsliga skyddet framgår av prejudikatet, NJA 2006 s. 394. (Se HD:s domskäl som avser det sakrättsliga momentet – nästsista stycket).

Utmäta

Aktier i kupongbolag

Att tänka på vid utmätning av aktier i kupongbolag

Som tidigare nämnts är kupongbolag alla de aktiebolag som inte är avstämningsbolag.

De aktiebolag som är föremål för utmätning är ofta s.k. fåmans- och enmansbolag och vid utmätning bör man tänka på följande.

- **Beneficium** – aktierna i ett fåmansbolag med gäldenären som ensam aktieägare ansågs inte vara arbetsredskap eller i övrigt utgöra beneficium för gäldenären enligt UB 5:1, NJA 2004 s. 868.
- **Aktiebrev** – det är inte helt ovanligt att det finns utfärdat aktiebrev i fåmans- och enmansbolag för de aktier som finns i bolaget. Vid utmätning ska aktiebrev tas om hand av Kronofogden. Har tredje man aktiebrev i sin besittning ska denne meddelas förbud att lämna ut dessa till annan än myndigheten. Aktiebrev kan tas omhand även om de finns hos tredje man, UB 6:2, 6:7. Se även avsnittet om aktiebrev ovan sidan 29.
- **Aktiebrev saknas** – om det i ett kupongbolag inte har utfärdats aktiebrev för aktier som finns i bolaget, då ska aktiebolaget (styrelsen) denuntieras – underrättas – om utmätningen, Sandström, Torsten, Aktiebolagsrätt. 2 uppl. 2007 s. 151.
- **Aktieboken** – vid utmätning av aktier torde Kronofogden inte kunna ta hand om aktieboken och i denna anteckna en utmätning av aktier i ett bolag, se RH 1994:134.
- **Hembud** – ibland kan aktieägarna vilja begränsa antalet ägare i bolag. Då avtalar dessa om att olika förbehåll ska gälla vid en överlåtelse av aktier i bolaget. Vanligast är det med hembuds-, förköps- och samtyckesförbehåll. Dessa förbehåll hindrar inte att aktierna utmäts, se Sjöman, Erik, Hembud, förköp och samtycke – överlåtelsebegränsningar i aktiebolagsrätten, 2006 och Sandström, Torsten, Svensk aktiebolagsrätt, 2 uppl. 2007 s. 82.
- **Utmätningstillfället** – vid utmätning av aktier ska man tänka på att kontrollera dess värde vid utmätningstillfället och endast utmäta så många aktier som det behövs för täcka fordran i utmätningens mål, se JK:s beslut 1999-04-21 Dnr 1745-98-40.

10 Uppskov med avbetalning

Som bekant handlar denna framställning om utmätning hos näringsidkare. Men det är ganska vanligt att en näringsidkare vill betala av på sin skatteskuld som finns restförd hos Kronofogden och därmed få uppskov med en utmätning. Det är av denna anledning som jag valt att i denna framställning peka på några omständigheter som är bra att tänka på när det gäller att ta ställning till om en avbetalningsplan ska beviljas eller inte.

Allmänt gäller den huvudprincipen att Kronofogden ska vara restriktiv med att ge en näringsidkare uppskov, se Kronofogden, Utmätning, utgåva 5 s. 235. Innan ett uppskov och en avbetalningsplan beviljas ska Skatteverket informeras och de ska lämna information om vilka borgenärsåtgärder som är aktuella mot gäldenären.

Nedan visas en grafisk bild på några indikationer som utgör välgrundade skäl för att inte bevilja gäldenären en avbetalningsplan och uppskov med en utmätning.

10.1.1 Grafisk bild – uppskov med avbetalningsplan

BALANSRÄKNING	2007-12	2006-12	2005-12
TILLGÅNGAR			
Tecknat ej inbetalt kapital (TKR)	0	0	0
Anläggningstillgångar (TKR)	815	898	721
Omsättningstillgångar (TKR)	2 851	3 121	2 555
Tillgångar (TKR)	3 666	4 019	3 276
SKULDER, EGET KAPITAL OCH AVSÄTTNINGAR			
Eget kapital (TKR)	-749	119	183
Obeskattade reserver (TKR)	0	51	185
Avsättningar (TKR)	0	0	0
Långfristiga skulder (TKR)	0	0	75
Kortfristiga skulder (TKR)	4 414	3 849	2 833
Skulder och eget kapital (TKR)	3 666	4 019	3 276
NYCKELTAL			
Omsättning per anställd (TKR)	755	889	903
Personalkostnader per anställd (TKR)	367	375	278
Omsättningförändring	1,87 %	-1,57 %	67,28 %
Vinstmarginal	-16,85 %	-2,09 %	8,82 %
Bruttovinstmarginal	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Soliditet	-20,43 %	3,87 %	9,65 %
Kassalikviditet	27,28 %	40,97 %	52,59 %

Källa: www.allabolag.se

 Kassalikviditeten - ska i normala fall vara 100 % .

 Normalt ska det egna kapitalet inte vara mindre än aktiekapitalet.

 Utdrag från en förvaltarberättelse från årsredovisningen.
Bolagets egna kapital är förbrukat och styrelsen arbetar aktivt för att återställa detta. Styrelsen kommer att driva bolaget vidare trots att likvidationsplikt enligt ABL 25 kap. föreligger.

 Utdrag från en revisionsberättelse från ett bolags årsredovisning.
Bolagets aktiekapital är förbrukat sedan en längre tid. Kontrollbalansräkning har ej upprättats i enlighet med reglerna i ABL 25 kap. Min bedömning är att verksamheten drivs med personligt ansvar för styrelsens ledamot.

11.1.1 Praktikfall 1 – Enskild näringsidkare

Utmäta

Praktikfall 01

Praktikfall 01 – Enskild näringsidkare

- Från Init får du fram om gäldenären följande.
Gäldenären är fysisk person och har obetalda skulder till staten med 250 000 kronor. Gäldenären har varit föremål för utmätning sedan ett par år tillbaka.
För ett år sedan gjordes det en förrättning i gäldenärens bostad och han saknade då utmätningsbara tillgångar. Vid förrättningen har gäldenären uppgett att han driver näringsverksamhet i en enskild firma. Han säljer begagnade bilar i mindre skala. Någon direkt verksamhetslokal finns inte utan rörelsen bedriver gäldenären från sin bostad som är en fastighet som han hyr.
- Från Näringslivsregistret (Bolagsverket) har du fått följande uppgifter.
Gäldenären är registrerad för enskild firma och dess verksamhet är att sälja bilar. Vidare får du fram att 2004-02-10 har gäldenären i sin verksamhet tagit ut en företagsinteckning med ett belopp om 300 000 kronor och Handelsbanken anges som innehavare av inteckningen.
- Genom kommunen har du fått veta att gäldenären hyr en båtplats nr 999 i deras småbåtshamn. Du får veta att gäldenären uppgett i hyresavtalet att han äger en motorbåt – en mindre fiskebåt – med namnet Tura 1.
- Båten är värd minst 80 000 kronor. Det är känt att gäldenären inte har några andra tillgångar.
- När du kommer till hamnen ser du att båten ligger på den plats som gäldenären hyr av kommunen och hamnfogden bekräftar de uppgifter som du fått av kommunen.

Vad gör du? Motivera!

Utmäta

Praktikfall 01

Praktikfall 01 – Förslag till lösning

- Båten utmätes då den finns i gäldenärens besittning. Gäldenären hyr ensam en båtplats av kommunen UB 4:18. (Även UB 4:17).
- Båten omfattas inte av företagshypoteket. Båten ingår inte i den egendom som tillhör gäldenärens verksamhet. Dessutom är företagsinteckningen uttagen före år 2009 och då ska den inte heller beaktas vid en utmätning år 2009.

Utmäta

Praktikfall 02

Praktikfall 02 – Enskild näringsverksamhet

- Från Init får du fram om gäldenären följande.
Gäldenären är fysisk person och har obetalda skulder till staten med 250 000 kronor. Gäldenären har varit föremål för utmätning sedan ett par år tillbaka.
För ett år sedan gjordes det en förrättning i gäldenärens bostad och han saknade då utmätningbara tillgångar. Vid förrättningen har gäldenären uppgett att han driver näringsverksamhet i en enskild firma. Han är yrkesfiskare och säljer fisk från ett stånd i hamnen.
- Från Näringslivsregistret (Bolagsverket) har du fått följande uppgifter.
Gäldenären är registrerad för enskild firma och det finns uppgift om att rörelsens verksamhet är fisknäring och försäljning av fisk.
Vidare får du fram att gäldenären har 2004-02-10 i sin verksamhet tagit ut en företagsinteckning med ett belopp om 150 000 kronor och ytterligare en inteckning som tagits ut 2009-02-10 med ett belopp om 50 000. Handelsbanken anges som innehavare av inteckningarna. Enligt banken utgör de säkerhet för ett lån om 200 000 kronor som banken lånat ut till gäldenären. Banken gör också anspråk på att få betalt för sin fordran vid en eventuell utmätning.
- Genom kommunen har du fått veta att gäldenären hyr en båtplats nr 999 i deras småbåtshamn. I hyresavtalet har gäldenären uppgett att han äger en motorbåt – en mindre fiskebåt – med namnet Tura 1.
- Du har fått veta att båten ska vara värd cirka 150 000 kronor.
- När du kommer till hamnen ser du att båten ligger förankrad på båtplatsen nr 997 och inte nr 999 men på denna plats är en liknande båt förankrad – en båt med namnet Tura 2.
- I hamnen träffar du på en man som talar om för dig att han av gäldenären köpt båten med namnet Tura 1 för 120 000 kronor. Han har redan betalat 60 000 kronor och om två månader ska han betala resten av köpeskillingen. Du får se ett köpekontrakt och ett hyresavtal där det framgår att han av kommunen hyr båtplatsen nr 997 där båten Tura 1 nu ligger förankrad. Han säger till dig att du kan inte utmäta båten för den är hans och han tänker ge sig iväg med båten.
- Samtidigt kommer gäldenären ut från hamnkontoret och han bekräftar att han sålt båten Tura 1 och köpt en ny båt – Tura 2. För båten betalade han 200 000 kronor kontant. Båten använder gäldenären i sin näringsverksamhet och behöver den till sin försörjning, det är hans arbetsredskap. Gäldenären har inte några andra tillgångar.

Vad gör du? Motivera!

Ta ställning till de yrkanden som framställts av tredje man – banken och mannen - och att gäldenären anser att båten är hans arbetsredskap.

Utmäta

Praktikfall 02

Praktikfall 02 – Förslag till lösning

Gäldenärens utmättningsbara tillgångar är följande.

- Ett fordringsbelopp om 60 000 kronor för försäljningen av båten Tura 1. Köparen av båten (sekundogäldenären) delges ett förbudsmeddelande. Han får inte betala till annan än Kronofogden. UB 4:17 tillämpas.
- Båten Tura 2 kan utmätas. Finns i gäldenärens besittning och gäldenären har uppgett att han köpt den kontant för 200 000 kronor kontant. UB 4:17 och 4:18 kan tillämpas.

Gäldenärens invändning att båten är ett arbetsredskap som han behöver för att kunna försörja sig och sin familj bedöms enligt följande. Arbetsredskap kan undantas från utmätning, allt till ett skäligt belopp. Sextio procent av prisbasbeloppet är ett riktmärke vid beräkningen av vad som ska anses vara ett skäligt värde. För år 2009 är prisbasbeloppet 42 8000 kr och 60 % av detta belopp blir 25 680 kr. Båten har alltså ett allt för högt värde för att den ska vara beneficium för gäldenären.

Kan gäldenären bedriva sin verksamhet med en båt som har ett skäligt värde kan utmätningen göras med ett förbehåll. Det är ett förbehåll som innebär att gäldenären ska få behålla ett skäligt belopp från den köpeskillning som båten inbringar vid en försäljning. Syftet med förbehållet är att gäldenären ska kunna köpa en annan båt än den utmätta. För att göra ett sådant förbehåll måste det framstå som rimligt att gäldenären använder pengarna till ett inköp som kan ersätta den utmätta egendomen.

- Företagshypoteket - Banken har en företagsinteckning som är från 2004-02-10 och inteckningsbeloppet uppgår till 150 000 kronor. Denna företagsinteckning gäller inte vid utmätning år 2009. Hypoteksbrevet om 50 000 kronor är uttaget 2009-02-10 och bankens fordran ska därför beaktas. Innan sökanden får betalt från det utmätta ska banken ha betalt upp till inteckningsbeloppet och om det behövs, med ett tillägg (femton procent på inteckningsbeloppet) jämte ränta. Banken har ju gjort en anmälan om att den vill ha betalt för sin fordran innan det utmätta såldes. UB 8:13.

11.1.5 Praktikfall 3 – Restaurangrörelse enskild firma

Utmäta

Praktikfall 03

Praktikfall 03 – Restaurangrörelse i enskild firma

- Från Init har du fått fram följande om gäldenären.
Gäldenären är fysisk person som bedriver enskild näringsverksamhet – en mindre restaurangrörelse. Gäldenärens skulder är 150 000 kronor till staten och 50 000 kronor till en enskild borgenär. Den enskilda borgenären har lämnat uppskov med verkställigheten som alltjämt gäller vid utmätningstillfället.
Du har talat med gäldenären och bestämt att en förrättning ska göras i verksamhetslokalen.
 - Före förrättningen har du fått en balansräkning från gäldenären. Balansräkningen omfattar hela räkenskapsåret för år 2008. I balansräkningen är rörelsens anläggningstillgångar (inventarier, maskiner och verktyg) upptagna till 180 000 kronor.
 - Från Näringslivsregistret har du fått fram att det finns inte inskrivet några företagsinteckningar i gäldenärens verksamhet. Från din registerforskning har du fått fram att den enskilda firman är gäldenärens enda inkomstkälla.
 - Vid förrättningen får du ta del av en revers – en skuldförbindelse – som visar att gäldenären är skyldig fastighetsägaren 200 000 kronor. Det är ett lån som gäldenären fått från fastighetsägaren och vid utmätningstillfället uppgår lånet till 200 000 kronor. I skuldförbindelsen finns det en pantförskrivning där det anges att alla inventarier och maskiner som finns i restauranglokalen är pantsatta för fastighetsägarens fordran. I förbindelsen anges det en att en företagsinteckning om 150 000 kronor är ställd som säkerhet för fordringsbeloppet.
 - Hyresrätten till lokalen får inte överlåtas enligt hyreskontraktet.
- Vid förrättningen har du med dig en värderingsman som bedömer att inventarierna och köksmaskinerna har ett värde omkring 150 000 kronor.
- A./ Finns det egendom att utmäta, motivera.
- B./ Vad gör du om fastighetsägaren köpt inventarierna och köksmaskinerna som finns i restaurangrörelsen av gäldenären.
- C./ Vad gör du, gäldenärens egendom, inventarierna och köksmaskinerna har ett värde om 27 000 kronor. Transportkostnaderna beräknas till 7 000 kronor.

Utmäta

Praktikfall 03

Praktikfall 03 – Förslag till lösning

- A./ Utmätning sker för statens fordran men inte för det enskilda målet, eftersom sökanden har lämnat uppskov med verkställigheten.
All egendom utmätes. Inventarierna och maskinerna har ett värde som är för högt för att de ska undanskiftas som beneficium - arbetsredskap som gäldenären behöver för sin försörjning. Eventuellt kan utmätningen förenas med ett förbehåll om att gäldenären ska få ett skäligt belopp från köpeskillingen efter en försäljning av det utmäta.
Fastighetsägarens pantsättning är inte sakrättsligt skyddad från gäldenärens borgenärer. Gäldenären har fortfarande rådigheten/besittningen över inventarierna och de köksmaskiner som finns i verksamhetslokalen. Att det i skuldförbindelsen finns upptaget att fastighetsägaren har en företagsinteckning om 150 000 kronor som säkerhet påverkar inte utmätningen. Vid utmätningstillfället har gäldenären överhuvudtaget inte någon företagsinteckning inskriven i sin verksamhet.
- B./ Om den egendom som fastighetsägaren köpt av gäldenären blir fastighetstillbehör är den sakrättsligt skyddad direkt genom avtalet. Någon tradition krävs inte.
- C./ Med hänsyn till att inventarierna och köksmaskinerna har ett så lågt värde kan dessa undanskiftas som beneficium för gäldenären. Det är arbetsredskap som gäldenären behöver för att kunna försörja sig.

Utmäta

Praktikfall 04

Praktikfall 04 – Aktiebolag

- Om gäldenären känner du till följande.
Gäldenären är ett aktiebolag som bedriver konsultverksamhet inom datorbranschen. Bolaget är förstagångsgäldenär och deras skuld uppgår till 150 000 kr.
Gäldenären har nyligen lånat 50 000 kronor hos en bank. Banken har ett företagsinteckningsbrev med ett inteckningsbelopp om 50 000 kronor som säkerhet för sin fordran. Företagsinteckningen är inskriven 2009-02-10 och det är före förrättningsdagen.
På förrättningsdagen är bankens fordran 40 000 kronor och de begär att få betalt vid en eventuell utmätning.
- En kontroll i Näringslivsregistret (Bolagsverket) visar att styrelseledamoten i aktiebolaget driver också en enskild firma inom samma bransch som aktiebolaget. Styrelseledamoten med den enskilda firman är inte registrerad hos Kronofogden.
- Du gör en förrättning i verksamhetslokalen och träffar där styrelseledamoten. I lokalen finns det 10 stycken bärbara datorer och deras utmättningsbara värde uppgår till 120 000 kronor.
Av styrelseledamoten får du veta följande. Bolaget har 20 000 kronor på ett företagskonto hos en bank.
Lokalen hyrs inte av aktiebolaget utan det är styrelseledamoten som hyr lokalen för sin enskilda verksamhet.
På din fråga uppger styrelseledamoten att datorerna är inköpta i aktiebolaget och i den enskilda firman. Men styrelseledamoten kan inte peka ut vilka datorer som tillhör aktiebolaget eller de datorer som tillhör den enskilda firman.

Vad gör du?

Utmäta

Praktikfall 04

Praktikfall 04 – Förslag till lösning

- De 20 000 kronor som finns på bankkontot utmäts direkt. Ett tillgodohavande som finns på ett konto hos en bank omfattas inte av företagshypoteket.
- För att kunna utreda vilka datorer som tillhör aktiebolaget begär du att få se bolagets anläggningsregister och de verifikat som avser gäldenärens inköp av datorer. Det är Kronofogden som måste visa att det framgår att de datorer som utmäts tillhör gäldenären, UB 4:17 samt 4:19 st. 2.
- Bankens fordran om 40 000 kronor är förenad med ett företagshypotek – en företagsinteckning från 2009-02-10 – och fordran ska beaktas vid utmätningen, UB 8:13. Banken har före förrättningen begärt att få betalt från den utmäta egendomen.

12 Lagar

Aktiebolagslag (2005:551), ABL.

Bokföringslag (1999:1078), BfL.

Företagshypotek - Lag (2008:990) om företagshypotek, FHL.

Elektroniska företagsinteckningsbrev - Lag (2008:1075) om inteckningsbrevsregister.

Handelsbolag - Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, HBL.

Handelsregisterlag (1974:157), HRL.

Ekonomiska föreningar - Lag (1987:667) om ekonomiska föreningar.

Kommission - Lag (1914:45) om kommission.

Konkurslag (1987:672)

Prokuralag (1974:158), ProkuraL.

Skattebetalningslag (1997:483).

Utsökningsbalk (1981:774), UB.

Årsredovisningslag (1995:1554).

13 Offentligt tryck

Prop. 1980/81:8 Utsökningsbalk.

Prop. 2004/05:85 Ny aktiebolagslag..

Prop. 2006/07:34 Förenklat utmätningförfarande.

Prop. 2006/07:99 En fristående kronofogdemyndighet m.m.

Prop. 2007/08:161 Företagshypotek - en bättre säkerhet för lån till företag.

Prop 2008/09:17 Elektroniska företagsinteckningbrev.

14 Rättsfall

1972

NJA 1972 s. 197. (6.4.3.)

1983

NJA 1983 s. 553. (6.5.1.)

1984

NJA 1984 s. 824. (6.3.2.)

1985

NJA 1985, 155. (6.3.2.)

NJA 1985 s. 205. (6.5.3)

NJA 1985 s. 836. (6.5.2.)

NJA 1985 s. 1985 s. 710. (6.3.2.)

1986

NJA 1986 s. 68. (6.3.4.)

NJA 1986 s. 599. (6.4.2.)

1987

NJA 1987 s. (6.5.2.)

1990

NJA 1990 s. 769.

1993

RH 1993:12

1994

RH 1994:134 (8.1.5.)

1995

NJA 1995 s. 157 (8)

1997

NJA 1997 s. 190. (2.4.6.)

1999

NJA 1999 s. 812. (6.5.2.)

2000

NJA 2000 s. 365. (3.1.2)

2004

NJA 2004 s. 373 I och II. (6.3.4)

NJA 2004 s. 868. (7.3.3. och 9.1.5.)

2006

NJA 2006 s.394. (9.1.4.)

2007

NJA 2007 s. 418. (7)

NJA 2007 s. 652. (7)

2008

NJA 2008 s. 684. (7)

2010

NJA 2010 s. 397. (7.2.)

2012

NJA 2012 s. 35 (7.3.3.)

Högsta domstolen, 2012-06-15 Mål nr Ö 5134-10; domen är publicerad på Högsta domstolens webbsida, www.hogstadamstolen.se (7.5.2.)

RH 2012: 4 (7.2.)

15 Litteratur

- Bengtsson, Bertil, Hager, Richard, Victorin, Anders, Hyra och annan nyttjanderätt till fast egendom, 7 uppl. 2007.
- Broberg, Anette, Bouvin Stuart, Cecilia*, Bokförlag & förenklat bokslut – enskild firma, 2 uppl. 2008.
- Carlberg Belfrage, Annika, Bonniers ekonomilexikon, 2008.
- Folkesson, Enar*, Företaget i ekonomisk kris, 7 uppl. 2007
- Gerhard, Peter*, Köprättens grunder, 10 uppl. 2008.
- Gregow, Torkel*, Utsökningsrätt, 3 uppl. 1996.
- Hemström, Carl*, Bolag – Föreningar – Stiftelser – En introduktion, 6 uppl. 2007.
- Hemström, Carl*, Organisationernas rättsliga ställning, om ekonomiska och ideella föreningar, 7 uppl. 2007.
- Heuman, Lars*, Specialprocess, Utsökning och konkurs, 6 uppl. 2007.
- Håstad, Torgny*, Sakrätt avseende lös egendom, 6 uppl. 1996.
- JK – Justitiekanslern* - JK:s beslut 2001-12-03 Dnr 1803-01-40. (8)
- JK – Justitiekanslern* – JK:s beslut 1999-04-21 Dnr 1745-98-40. (8.1.5.)
- JO – Justitieombudsmannen* - JO:s beslut 2004-09-21 Diarienummer: 4632-2002.
- Johansson, Svante*, Associationsrätten – En introduktion, 3 uppl. 2007.
- Johansson, Svante*, Nials Svensk associationsrätt i huvuddrag, 9 uppl. 2007.
- Kronofogden*, Utmätning, utgåva 5. (www.kronofogden.se).
- Kronofogden*, Ställningstaganden år 2007 och 2008. (www.kronofogden.se)
- Kronofogden*, Verkställighetspolicy, 2007 (www.kronofogden.se).
- Leonardz, Björn, Blomquist, Anders*, Årsredovisningen – en introduktion, 2008.
- Lundén, Björn*, Enskild firma, 16 uppl. 2008.
- Lundén, Björn, Smitterberg, Ann-Britt*, Bokförlag, praktisk handbok med konteringsexempel, 14 uppl. 2008.
- Millqvist, Göran*, Sakrättens grunder, en lärobok i sakrättens grundläggande frågeställningar avseende lös egendom, 4 uppl. 2006.
- Nial, Håkan*, Hemström, Carl, Om handelsbolag och enkla bolag, 4 uppl. 2007.
- Nilsson, Christer*, Juristguiden – en juridisk portal på nätet (www.juristguiden.com).
- Nilsson, Christer* – Svartbeck, Anna, Företagsjuridik med EU-perspektiv, 1995.

Sandström, Torsten, Handelsbolag och enkla bolag – En lärobok, 5 uppl 2006

Sandström, Torsten, Svensk aktiebolagsrätt, 2 uppl. 2007.

Sjöman, Erik, Hembud, förköp och samtycke – överlåtelsebegränsningar i aktiebolagsrätten, 2006

.Skog, Rolf, Fäger, Catarina, Aktiebolagslagen, En introduktion för aktierägare, ledningar och deras rådgivare, 2007.

Svensson, Bo, Danelius, Johan, Nya aktiebolagslagen – reglerna från den 1 januari 2006, 2005.

Svensson, Ulf, Nya aktiebolagslagen – En utförlig genomgång, 2 uppl. 2005.

Vejde, Olle, Bokföring och förenklat årsbokslut år 2008 för kulturarbetare och andra med enskild firma, 2008.

Victorin, Anders, Flodin, Jonny, Hager, Richard, Bostadsrätt med en översikt över kooperativ hyresrätt, 2 uppl. 2008.

Walín, Gösta, Gregow, Torkel, Löfmark, Peter, Millqvist, Göran, Persson, H. Annina, Utsökningsbalken, En kommentar, 4 uppl. 2009.

Walín, Gösta, Om företagshypotek, 1995.

Zetterström, Stefan, Sakrättens fyra huvudfall, 2 uppl. 2008.

16 Hemsidor (Internet)

Alla bolag – gratis företagsinformation på nätet. Balansräkning m.m.

www.allabolag.se

Anläggningsregister – Information på nätet.

www.anlaggningsregister.se

Bankgirot.

www.bankgirot.se

Bokföringsnämnden.

www.bfn.se

Domstolsverket – finns vägledande avgöranden, prejudikat och precedensfall.

www.dom.se

Juristguiden – en juridisk portal på nätet av Christer Nilsson.

www.juristguiden.com

Juristmagazinet – en tidning på nätet.

www.juristmagazinet.com

Justitieombudsmännen, JO.

www.jo.se

Justitiekanslern, JK.

www.jk.se

Kronofogden.

www.kronofogden.se

Lagen nu – Sveriges lagar med vägledande rättsfall.

www.lagen.nu

Plusgirot.

www.plusgirot.se

Skatteverket.

www.skatteverket.se